

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

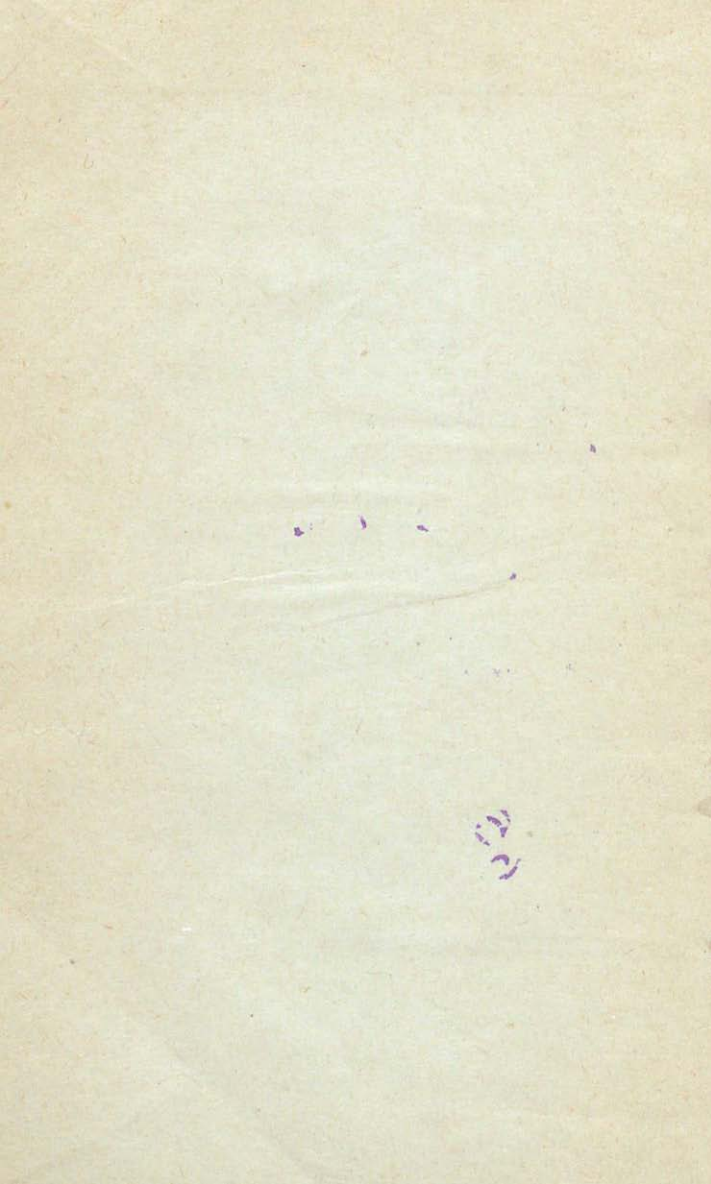
You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ltn

✓ 654

ARSACE II.

TRAGEDIA LIRICA IN IV ACTI.

ԱՐՇԱԿ Բ.

ԹԱՏԵՐԱՆՈՒԱԳ Ի ՉՈՐՄ ՀԱՆԴԵՍՍ

ՔԵՐԹՈՒԱԾ

ԾԱՍ Ռ. ԹԷՐԶԵԱՆԻ

Կտ
654

1 0 0 0

ARSACE II.

TRAGEDIA LIRICA IN IV ACTI. h

POESIA h

DI

TOMMASO R. TERSIAN.

MUSICA

DEL MAESTRO

T. DICRAN.

ARCADE II.

TRIGONIA LIBICA IN IV. OTTO.

FORSE

di

TOMMASO B. TRIVIANI.

1827

DEL MAESTRO

T. BIGNAN.

ԱՐՇԱԿ Բ.

ԹԱՏԵՐԱՆՈՒԱԳ Ի ՉՈՐՄ ՀԱՆԳԷՍՍ

ՔԵՐԹՈՒԱՆՆԵՐ

ԹՈՎՄԱՍ Ռ. ԹԷՐԶԵԱՆԻ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

ՉՈՒԹԱՃԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆԱՅ

2002.

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ ՆԻ ԸՆԿ.

— 1871 —

W. P. B. & Co.

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

WASHINGTON, D. C.

PROFESSIONAL

ENGINEERS

29 653

7654-Co

REGISTERED

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

— 1871 —

ԱՌ ՎՍԵՄԱՇՈՒԲ
ՊԱՆԵԱՆ ՅԱԿՈԲ ՊԷՅ
ՈՒՂԵՐԶ

Ի Պիմպլեան հովտեն
Քորքն ինունք ի'հոյլ'
Դափնենիւս ոլորս'
Փունզըս գեղանշոյլ
Ածեալ բերեին
Յափունս Պոսփորին:

Եւ նըւագաձայնք
Յայերս աստղազարդ
Յունկն անդ Վեհագին
Կրկնեին զըւարք.
«Ո՛վ մեծ՝ զայս Քեզ ձօն
Յըդե Ապոլլոն»:

Ու՛անդեհն համախումբք
Յադամանդեայ տառ
Դրօշմեին անզինզ
Փառաց ի՛ տանար.
«Քեզ անմահութիւն՝
Յակոր Վեհագուն»:

Ա. Զ Դ

Առաջիկայ թատերանուագիս նիւթը Ուրմպիա-
դայ մահն է, եւ բայ 'ի սակաւաթիւ քերդողական
զարդերէ՝ պատմական աւանդութեանց հաւատա-
բիմ հեռեւութիւն մը: Նրկրորդէն մինչեւ երրորդ
Սրարուածը երկու տարուան միջոց մը ենթադրե-
լու է՝ Փառանձեմայ բնաւորութեան փոփոխուիլը
մեկնելու համար:

Խաղը բուն իսկ իտալերէն զրած ըլլալովս բա-
ւական դժուարաւ եղած են թարգմանութեան այն
տեղուանքն ուր հարկ էր՝ երգին համար՝ իտալե-
րէն ոտանաւորը նոյնաչափ 'ի Հայ փոխել: Արտա-
սանելի (recitativo) տողերը արձակ թարգմանեցի: —
Գալով խաղիս ընդհանուր հիւսուածքին՝ բանասի-
րաց ծանօթ է թէ որչափ տաժանելի է երգի առ-
նուելու թատրերգութիւն մը գրելը: Նուագահանին
քմաց եւ արհեստին համեմատ՝ ամեն օր խաղին
այս կամ այն ինչ մասը յօշոտելու՝ այլափոխելու՝
աւելցնելու կամ յատուելու է: Եթէ այսչափ զբժ-
ուարութեանց մասամբ յաղթել կրցայ՝ Մեծ. Հէ-
քիմեան Սրապիոն էֆէնտիին շնորհիւն է, իսկ մը-
նացեալ թերութեանց համար՝ ընթերցողաց ներու-
ղամտութիւնը կ'իմնդրեմ:

PERSONAGGI.

ARSACE Rè degli Armeni.

NIERSES. Catholicos.

OLIMPIA. Regina degli Armeni e figlia dell' Imperatore di Bisanzio.

PARANSEMA. Principessa, sposa di

KNEL, Principe.

VALINACE. Stratelata.

VARTAN. Guardia del Rè.

POLISENA. Ancella d'Olimpia.

OMBRE DEL RE DIRAN ed altri. Popolo arm.

SACERDOTI.

L'azione ha luogo in Armenia nella città di Armavir, l'anno 565.

ԱՆՁԻՆՔ

ԱՐՇԱԿ. Արքայ Հայոց.

ՆԵՐՍԷՍ ՄԵԾՆ. Կաթողիկոս.

ՈԼՈՄՊԻԱ. Դշայ Հայոց՝ գուսար Կայսեր Արեւելից.

ՓԱՌԱՆՁԵՄ. Իշխանուհի՝ ամուսին

ԳՆԵԼ. Իշխանին.

ՎԱՂԻՆԱԿ. Հայոց Սպարապետ.

ՎԱՐԴԱՆ. Թիկնապահ արքունի.

ՊՈԼԻՔՍԵՆ. Նաժիշտ Ումպիայ.

ՍՏՈՒԵՐ ՏԻՐԱՆԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵԼԱՅԼՔ.

Քահանայք, Ժողովուրդ, Զօրական.

Կատարի գործն յԱրմաւիր քաղաքի,
Հայոց 565 թուին :

ATTO I.

Campo : a destra Sipi scoscese adombrante da boschi ; a sinistra nel fondo si scorge l'Ararat. — Entrata di Arsace nel cocchio trionfale preceduto e seguito e dall' Esercito. Il popolo corre ad acclamarlo.

SCENA I.

CORO : quindi ARSACE, VARTAN ed ARMATA.

CORO I.

Già dalla guerra è reduce

L' oste ?

CORO II.

Su colli eccheggia

Squillo di tromba, e ondeggia

D'Arsace il fier drappel.

TUTTI.

Di quell' acciario al fulmine

Trema il nemico audace :

Qualor combatte Arsace

Propizio arride il ciel.

DONNE.

Di luce serena

Celeste scintilla

Sul crin ti sfavilla

Eccelso mio Ré !

ՀԱՆԴԵՍ Ա.

Պաշտովայր, յաջմէ՛ ժայռք խրթնատեսիլք եւ անտառա-
խիտ, յահեկէ՛ նշմարի ի՛ խորս լեռան Ս, յըարատ: — Մուտք
Արշակայ ի՛ յաղթական կառս՝ ըանակաւ յառաջոյ եւ յետոյ,
ընթանան ժողովուրդք ի՛ ձայն ըերկրութեան:

ՏԵՍԻՒ Ա.

ՊԱՐ. յետոյ ԱՐՇԱԿ, ՎԱՐԴԱՆ Եւ ԲԱՆԱԿՆ

ՊԱՐ Ա.

Արդէն բանակը պատերազմէն կ'վերադառնայ:

ՊԱՐ Բ.

Բլրոց վրայ կ'դռնչեն շեփորք եւ Արշակայ խիզախ
գրօշը կ'ծփայ:

ՊԱՐ ԱՄԲՈՂՋ

Ի փայլականց այն սուսերին
կան թշնամիք ահարեկ-
Եւ երկինք հաշտ կը ծիծաղին
Երբոր Արշակ գայ ի՛ վէզ:

ԿԱՆԱՅԲ

Անարատ լուսոյ

Երկնաւոր հոսանք՝

Ո՛վ պերճ թագաւոր

Հիւսեն քեզ պըսակ:

Dall' Indo all' Eufrate
 Trascorse tuo ciglio
 E l'oste al periglio
 Tremante si fè !

FANCIULLA.

O fulmin di guerra
 Alfin ti ridesti !
 A strugger movesti
 Il fasto stranier.
 Squallor de' nemici
 Balena sul campo
 Il fulgido lampo
 Del forte cimier !

CORO GENERALE.

O patria, al tuoi figli
 Arrise vittoria ;
 Un serto di gloria
 Appressa al tuo crin.
 Del Perso gia doma
 La fiera baldanza,
 Arsace s'avanza
 Qual raggio divin !

RACERDOTI.

Cosi ognor respinto
 Disperso sia l'empio :
 Un orrido scempio
 Ne faccia l'acciar !
 Non fia ch' il ricetti
 Mai suolo clemente ;

Հինդոսէն յԵփրատ
 Դարձար նայեցար,
 Ահիւ խոովեցաւ
 Թշնամեաց ճամբար:

ԱՂԶԿՈՒՆՔ

Շանդ պատերազմաց՝
 Կ'առնուս ամպերէդ •
 Աւերք են ետիդ՝
 Սարոսափ առջեւէդ •
 Յրցունքներդ 'ի սփիւռ՝
 Ահաւոր ճաճանչք՝
 Յարեանց ասպարէդ
 Ծրփան հողմատանջք:

ՊԱՐ

Յաղթութիւն ժպտի
 Որդւոցդ՝ Հայրենիք •
 Թող նոր բողբոջին
 Ճակտուդ մրտենիք •
 Ոսնակոխ ընկճած
 ԶՊարսկին խրոխտութիւն
 Դարձ առնու այսրէն
 Արքայն վեհազուն:

ՔԱՀԱՆԱՅՔ

Այսպէս միշտ ցրուին
 Խիղախ ամբարիշտք,
 Այսպէս ձեր սուտերք
 Յաղթող ըլլան միշտ •
 Զընդունի զանունք
 Գըթած մէկ երկիր •

Fia tomba al demente

L'abisso del mar !

(*In questo mentre entra Arsace.*)

POPOLO.

Viva il prode, viva il trè !

A lui giuriamo e terna fè !

ARSACE.

O fidi miei tregua alla gioja e a' canti !

VARTAN.

Te vincitor con liete grida acclama

Il popol tuo.

ARSACE.

Così potesse all' alma

Ridar la prisca avventurata calma !

Ignoto affanno ognora il sen mi strugge.

POPOLO.

Bando al dolor che rode

L' alma del nostro Rè.

ARSACE.

L' alma felice gode

O popol mio con tè.

Deh ! spiega l'ali candide

Sovra l' Armenia, o Pace !

Scendi dal ciel ! propizia

T' invoca il cuor d' Arsace.,.

E tu sulla mia patria

Spandi letizia, amore ;

Սյւ շիրիմ՝ բացուին
Ծովք անդհողալիր :

(Նոյն ժամայն հորանէ Արշակ)

ՊԱՐ

Կեցցէ՛ դիւցազն , կեցցէ՛ արքայ , ուխտ անքակ-
տելի կ'երգնուենք իրեն :

ԱՐՇԱԿ

Ո՛վ իմ հաւատարիմք՝ շատ են բերկրկանք եւ նըւազք :

ՎԱՐԴԱՆ

Զքեզ զուարթ ձայներով յաղթական կ'ողջունէ
Ժողովուրդդ :

ԱՐՇԱԿ

Իցիւ թէ կարենար ընձեռել հողույս իր նախկին
երջանիկ խաղաղութիւնը : Սնծանոթ կսկիծ մը սիրտս
կը հիւժէ :

ՊԱՐ

Ի բաց 'ի բաց վշտերը որ մեր թագաւորին սիրտը
կը կեղեքեն :

ԱՐՇԱԿ

Քեզմով՝ ժողովուրդդ իմ՝ աղէտք կ'ամռքին :

Պարզէ , հրեշտակ խաղաղութեան

Ոսկի թեւերդ 'ի Հայաստան .

Իջիր յերկնից , աղերսաւոր

Կը պաղատի քեզ Արշակ :

Պատմուճանիդ ծալքէն սփռէ

Սէր 'ի հողիս , ծաղկունս 'ի դաշտ .

Di guerra il rio furore
Nell' orco sparirà !

CORO.

Scendi ! ed il nostro core
Altare a te sarà !

HRSACE.

Ma qual ver noi s' avanza
Supplice in atto e di beltà vestita
Mesta regal donzella
Che irraggia amor nell' aspra mia procella !

VARTAN.

La Paransema è dessa
Del prence tuo rival sposa promessa.

ARSACE.

Che mai chiedere potria
Che a beltà ricusi Arsace ?

VARTAN.

Il perdono dell' audace...

ARSACE.

Di Knel sposa ? ah ciò non fia...

Եւ փարատին 'ի ժպիտ քո հաշտ
Պատերազմաց ուրուականք :

ՊԱՐ

Իջեր յերկնից , քեզի տաճար
Հողիքս ըլլան վշտահար :

ԱՐՇԱԿ

Բայց ո՞վ է որ գէտ 'ի մեզ կը մատչի աղաչաւոր
կերպով՝ եւ գեղեցկութեամբ լուսահոս՝ պարկեշ-
տուհի արքայական աղջիկ մը՝ որ սրտիս մորկաց
մէջ սէր կը ճառագայթէ :

ՎԱՐԴԱՆ

Փառանձեմն է նա . քու հակառակորդ իշխանիդ
խօսեցեալը :

ԱՐՇԱԿ

Ի՞նչ կրնայ խնդրել որ զլանամ այդչափ գեղեց-
կութեան :

ՎԱՐԴԱՆ

Ներումն այն յանդուզն պատանուոյն . . . :

ԱՐՇԱԿ

Գնեշայ ամուսին , ո՞հ , ո՞չ , այդ 'ըլլար :

SCENA II.

PARANSEMA E DETTI.

PARANSEMA.

Balza d' Amor, di giubilo
 Oggi ogni core, Arsace :
 E ti saluta Armenia
 Inclito in guerra e in pace :
 Che offrir potria la vergine
 A sì potente rè ?
 Fiori olezzanti ed umili
 Colti con man tremante,
 Piena di speme e gaudio
 Spargo a' tuoi piè davante.
 Felice me se accoglierli.
 Piace, o Signore, a tè !

ARSACE.

Più d' ogni serto laureo
 Più d' ogni omaggio è grato
 Quel tuo sorriso ingenuo
 Che rendemi beato.
 Quel mite sguardo in estasi
 L' anima mia rapi.
 Nel precelloso pelago
 Di sangue e di livore
 Tu scenderai qual angelo
 A ridestarmi il core ;
 Bandir dall' alma immemore
 Le pene che soffri.

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՓԱՌԱՆՁԵՄ Լ ՆՈՅՆԲ

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Սիրով խայտան ու բերկրանօք
 Այսօր ամեն սիրտ՝ քաջդ Արշակ.
 Եւ կ'ողջունէ՛ զքեզ Հայաստան
 Վէհ 'ի գահոյս եւ 'ի նիզակ,
 Ինչ կրնայ կոյս մ'ընծայաբեր
 Ձօնել քեզի սիրտ յերեր:
 Փունջ խուռներամ խոնարհ ծաղկանց
 Դողդոջ մատամբք քաղելով
 Ոտիցդ առջեւ անա սիրեմ
 Լի տազնապաւ եւ յուսով.
 Իցիւ զանոնք խոնարհէիր
 Ընդունելու կարեկիր:

ԱՐՇԱԿ

Ոչ մրտենեաց պըսակքն ուլ կոյս
 Եւ ոչ երկրիս այլ պարզեւ
 Ախորժ են ինձ քան ըզծիծաղ
 Այդ այտերուդ վարդագեղ.
 Երկինք մըն են աչք քո ծաւի
 Եւ հոն հողիս կ'ընկզմի . . . :
 Իմ դառնութեանցս ու արիւններուս
 Մրրկակոծ ծովուն մէջ՝
 Յուսածիծաղ դու ծիածան
 Պարզէ թեւերդ 'ի վայրէջ.
 Եւ փարատին սրտէս 'ի բաց
 Մութ յիշատակք իմ վշտաց:

PARANSEMA.

Sire, qui venni supplice
Per Knel: a me lo rendi!

ARSACE.

Nomarlo osasti! svegliansi
Nel col pensieri orrendi.

PARANSEMA.

A piedi tuoi, magnanimo,
Vengo implorar la face.

ARSACE.

Taci! no, non pretendere
Grazia al rivale audace,
Per lui clemenza sperasti invano.
Tremendo è il varco che ne disgiunge.
T' offeri il core e la mia mano,
Ei mi ti tolse e dee perir!

PARANSEMA.

Rammenta, o rege, ch' Olimpia è fida
Vita ed amore in te sol pone:
Deh! non volermi spergiura, infida.
Pria di tradire saprei morir.

ARSACE.

Cedi, superba e trema,
Io ti farò pentir!

PARANSEMA.

Se del Nume immagin sei
Deh! proteggi l'innocenza!

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Աղերսաւոր կուգամ՝ արքայ՝
Գնեղին համար: — Տուր ինձ զնա:

ԱՐՇԱԿ

Զինքն անուանել ժողովիս. — վայրագ
Զարթնուն ՚ի միտս իմ յիշատակք:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Հոս՝ պլլըւած քո ծնդերուն
Ո՛վ վեհ՝ խնդրեմ գիտազգութիւն:

ԱՐՇԱԿ

Լըռէ, յանդուզն հակատակորդիս շնորհը մի
խնդրեր:

Զուր իրեն համար հայցես գըթութիւն . . .
Իմ ու անոր մէջ վիհք կան եւ արիւն .
Քեզի սիրաս ու բարձ նըւիրեցի ես .
Եւ յափշտակեց ինքն ըզքեզ ձեռքէս:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Բայց դու կ'ուրանաս ըզսէր Ոլտնպիայ
Որ քեզի միայն ապաստանեալ կայ:
Քաւ յինէն ըլլալ դրուժան երզմնազանց .
Ո՛չ. — ըզմահ կ'ընտրեմ վտխան վատութեանց:

ԱՐՇԱԿ

Խոնարհէ՛ սիրա գոռող, դողա .
Գու կը խօսիս ընդ Արշակայ:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Եթէ պատկեր ես Աստուծոյ . . .
Անմեղութեան պաշտպան կեցիր:

Ai sospiri, ai pianti miei
 Deh! rispondi con clemenza...
 Fior cresciuto nel deserto
 Se lo coglie la tua mano,
 Dallo stel natio lontano
 Il dolor lo appassirà !

ARSACE.

Quel tuo pianto, quel pallore
 Bella vergine adorata
 La pietà mista all' amore
 M' han nell' alma ridestata...

Non volermi, o dea, incerto.
 La pietà che a me tu chiedi
 A quest' anima concedi,
 Scettro e gloria io vò t' offrir.

PARANSEMA.

O crudel !

ARSACE.

Mi vuoi seguir ?

A 2.

Strazio orrendo ! rio martir ! (*Exeunt.*)

SCENA III.

KNEL quindi VALINACE.

KNEL.

Oh ! ti riveggo alfin, terra de' prodi,
 Terra de' miei sospir, de' pianti miei

Հառաչանայս եւ արտասուաց
 Պատասխանէ դու կարեկիր:
 Ծաղիկ ծըլեալ յամայութեան
 Թէ աննըւէր ձեռք խրզեն զայն՝
 Բընիկ կանթէն հեռու՝ մէկէն
 Կը թռամի նա իրեն ցաւէն:

ԱՐՇԱԿ

Այդ դալկահար այտերն 'ի վար
 Վազող արցունքն՝ ո՛վ նազելի՛
 Գըթութենէ բուռն սիրով
 Կ'արբեցընեն՝ կայրեն զհողի . . .
 Մի զիս ձըգեր այլ ալեծուփ
 Ի մահաբեր տարակուսանս .
 Դու ինքն ինծի շնորհէ զթութիւն .
 Փառքս ալ եւ դահ քեզի ըլլան:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Աննուէր

ԱՐՇԱԿ

Պիտի՛ գան հետս:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ո՛վ ահաւոր կսկիծ. անսփոփ տանջանք: (Ելանէն):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԳՆԵԼ, ապա ՎԱՂԻՆԱԿ

ԳՆԵԼ,

Կը տեսնեմ դքեզ վերջապէս՝ երկիր քաջաց՝ ո՛վ
 հայրենիք որուն համար կը հառաչէի եւ ուսկից

Onde d' un rio tiranno
Cacciommi il fiero bando.

Il rancor qui m'addusse e la vendetta !

*(Volgendosi verso la rupe scorge un guerrier nero vestito
colla visiera calata.)*

Chi è quei che in modo arcano
Vêr qui s' avanza ? al brando
La distra pone sospettoso in atto.

VALINACE *(entrando)*.

Chi sei tu, guerrier ?

KNEL.

Tal sono

Che fatal qui piomberò.

VALINACE.

Scopri il viso !

KNEL.

O ciel ! qual suono !

Valinace ?

VALINACE.

Knel ? tu qui ?

KNEL.

Fin nell' aule di quell' empio

La vendetta mia trarrò !

Che ne arrecchi ?

VALINACE.

Lutto e scempio !

KNEL.

Qual novel misfatto ah di ?

վանեց զիս անողորք բռնաւորի մը պատուէրը: Հոս
վրէժն ու զայրոյթը կ'առաջնորդեն զիս:

(Իհող 'ի ժայռը դառնալով սեռահանդերձ՝ դիմալը վար
աստժ պատերազմող մը կը նշմարէ):

Ո՛վ է այդ խորհրդաւոր կերպով մօտեցողը . կաս-
կածոտ՝ աջը երախակալին կը տանի:

ՎԱՂԻՆԱԿ (Տօբենալով)

Ո՛վ ես դու՝ քաջ .

ԳՆԵԼ

Ս. յնպիսի մէկն եմ որ հոս մահաբեր պիտի դամ:

ՎԱՂԻՆԱԿ

Բայց դէմքդ:

ԳՆԵԼ

Ի՛նչ ձայն է այդ . ո՛վ երկկնք . . . Վաղինակ . . .

ՎԱՂԻՆԱԿ

Գնել՝ դու հոս . . . :

ԳՆԵԼ

Վրէժխնդիր պիտի մտնեմ այդ ամպարչտին ար-
քունեացը մէջ: Ի՞նչ լուր:

ՎԱՂԻՆԱԿ

Սղէտք եւ կորանք:

ԳՆԵԼ

Նոր եղեան մ'ալ: Ո՛հ խօսէ:

VALINACE.

Distritto il Perso esercito

L' armeno stuol riedea,
Quando repente un ordine
D' Arsace a noi giungea,
E ad un destino incognito
Parte di noi n' andò.

Involti nelle tenebre

Allo squillar di trombe
Que' prodi un' oste ossalgonò
Che al lor furor soccombe :
Ma, o ciel ! qual rio spettacolo
Il sole a noi svelò !

KNEL.

Ah ! si quel grido funebre

Colpia me pur fuggente :
Al lampeggiar de' fulmini
Vedea sul suol languente
Sangue grondante, pallida
La salma de' guerrier...

Smunto colà ed esanime

Di donne stuol giacea,
Vegli e bambin che un trucido
Acciar svenati avea :
Feria le stelle orribile
Suon di vendetta altier...

VALINACE,

A cotal onta reggere

Io non potendo omai

ՎԱՂԻՆԱԿ

Պարսից բանակն յարեան ննջէր
 Յետքս դառնայր գունդն Հայոց
 Երբ յեղակարծ մեզ Արշակէն
 Հասաւ հրամանս մ' եւ անդէն՝
 Ընդ անժանօթ ճանապարհ
 Մեզմէ առաջք մը կ'երթար:
 Եւ անդր 'ի գիրկ կոյր խաւարի
 Եւ շեփորոց 'ի դռնչիւն
 Այն քաջազունք կը յարձակին
 Ի թշնամեաց բաղմուժիւն .
 Բայց՝ ով երկինք՝ ինչ տեսարան
 Յայանեց մեզ լոյսն արեգական:

ԳՆԵԼ

Ահ, այդ աղմուկըն դժնդակ
 Զիս ալ խոցեց փախստեայ .
 Եւ փայլականց 'ի լոյս դողդոջ
 Դիտթաւալ ես տեսայ
 Կերկերաձայն եւ դալկահար
 Յարեան լողալ դքաջորեար:
 Հոն՝ դոհ ինկած անյազ սրբոց
 Եւ հողացեալ ննջէին
 Երամք կանանց եւ ծերունիք
 Եւ երախայք մարց 'ի ստին .
 Վրէժիւնդրութեան ձայն անեղ
 Կը բարձրանար ամեն տեղ:

ՎԱՂԻՆԱԿ

Անժոյժ այլ եւս՝ եւ քստմնելով
 Յայդչափ սաստիկ կորանաց

Nel cor l'acciar vibrandomi
 Me trucidar pensai ;
 Ma la vendetta e un tenero
 Pensiero mel vietò
 Un tal misfatto a vindicar m' accinsi.

KNEL.

Ugual desiò raccende i nostri petti.
 La gelida salma del padre svenato
 Vendetta mi grida, m' incita a ferir...
 Vendetta l'onore di sposa macchiato
 Dal guardo impudico dell' emolo sir.
 Morte all' empio !

VALINACE.

Qua la mano.

KNEL.

Pera !

VALINACE.

Pera l' inumano !

A 2.

Salvo giungesti e il perfido
 Per noi dovrà perir !
 Ombre de' Padri, vi evoca
 La patria addolorata...
 La vostra gloria splendida
 Di sangue è già macchiata.
 Ah ! voglia il ciel propizio
 Arriderci, nè inulto
 Si lascerà d' Armenia

Անձնաստղան սուր մը խորհեցայ
 Մըխել խկոյն իմ լանջաց .
 Բայց վրէժն . ու մեզմ այլ մէկ խորհուրդ
 Ձսպեց առ վայր մի զիմ զայրոյթ :

ԳՆԵԼ

Նոյն տենչը երկուքս ալ կը վառէ : Խողխողեալ
 հօրս զիակը վրէժ կ'աղաղակէ , 'ի մարտ կը դըր-
 դէ զիս : Վրէժ կը կանչէ ամուսնոյս պատիւը զոր
 պղծեց բռնաւորին վալաշոտ նայուածքը : Մանձ ամ-
 բարչախն :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Հոս աջդ :

ԳՆԵԼ

Մեռնի :

ՎԱՂԻՆԱԿ

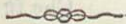
Մեռնի բռնաւորը :

ԳՆԵԼ և ՎԱՂԻՆԱԿ

Ողջամբ եկար . թող նենդաւորը մեր ձեռօք կործանի
 Ըստուերք նախնեաց՝ ըզձեղ կարդան
 Թշուառացեալ հայրենիք .
 Աւանդ յարիւն թաթաւեցան
 Ձեր արքունի ծիրանիք :
 Այսչափ արցունք՝ այսչափ մահեր
 Այսչափ արիւն եւ ոճիրք
 Անվրէժինդիր չեն մընար՝ ոչ ,
 Թէ հաշտ ժպտիս մեզ՝ երկինք :

Un si villano insulto !
 Uniamici !—il periglio
 Raccenda l'ardir...
 Prudenza, consiglio...
 Cadrà l'empio sir !

Միանանք,
 Թող վրտանգ
 Մեր եռանդն
 Սրծարծէ .
 Լըռու թիւն
 Ու արու թիւն .
 Յաղթու թիւն
 Մեր ճեռքն է :

ATTO II.

(Stanza nel palazzo reale.—Statua del Rè Diran.)

SCENA I.

NERSÈS. E PARANSEMA.

NERSÈS.

Splendor d'Armenia, oh qual t'avvolge nube...
Quale di tue virtù fù la mercede!

PARANSEMA.

O padre, forse di Diran favelli?

NERSÈS.

Di lui.

PARANSEMA.

Che fù mi dite, o ciel!

NERSÈS.

M'ascolta!

D' Arsace il padre in ceppi ignobili
Gemea nel fondo d'atra prigion.
Misero cieco!—al ciel volgendosi
Chiudea sul figlio maledizion!
Talor dal duolo spinto al delirio
Per trucidarsi volgea l'acciar:
Talor pareagli un trono il carcere:
Quivi sovrano credeva regnar.
Spesso più mite lo stolto principe
Cadea supino, dicea: "Pietà!"

ՀԱՆԴԵՍ Բ.

(ՍՐԱՀ ՅԱՐԳՈՒՆԻՍ . ԱՆԴԻԻ ՏԻՐԱՆՈՅ

ՏԵՍԻԼ Ա.

ՆԵՐՍԵՍ ԵՒ ՓԱՌԱՆՁԵՄ

ՆԵՐՍԵՍ

Պարծանք Հայաստանի՝ ինչպիսի ամպ մը կը պատէ
դքեղ , ինչպիսի տրիտուր ընդունեցան արժանիքդ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ո՛վ Հայր՝ թերեւս Տիրանայ վրայ կը խօսիս :

ՆԵՐՍԵՍ

Այո :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ո՛հ , ինչ եղաւ . ըսէ :

ՆԵՐՍԵՍ

Լ՛ուր . - Հայրն Արշակայ յանարդ չղթաներ
Ահաւոր բանտի մ'ի խոր կը հեծէր :
Թշուան կոյր . 'ի մթան ամբառնալով ձեռս
Իւր որդւոյն 'ի գլուխ կը կարդար անէծս :
Երբեմն ցնորեալ չարատանջ ցաւէն
Կ'ուզէր 'ի սուսեր իւր մխուիլ անդէն ,
Երբեմն իրեն դահ կ'երեւար բանտն աջ
Ուր իշխել կարծէր նա միահեծան :
Խեղացնոր իշխանն երբեմն ամօքած
« Գըթութիւն՝ գոչէր անկեալ ձեռնամած »

Un solo istante di luce, un raggio
 Al misero orbo chi mai darà ? ”
 Così pregava con mesti gemiti
 Quando fra l' ombre muto avanzar
 Sente persona che in seno immerseglì
 Con truce gaudio trisulco acciar !

PARANSEMA.

Mi manca il core... io fremo...

NERSÈS

Ascoltami...

L'empio che un veglio senza mercè
 Privò dagli occhi, svenò nel carcere,
 Era suo figlio, è Arsace, è il rè !

PARANSEMA.

Quale frastuono io sento !

NERSÈS.

Di spavento e furor questa novella
 Empi tutta la corte.

—
SCENA II.

CORO E DETTI.

CORO.

Ah ! di lutto s'ammanta la reggia...
 Tutto intorno è squallore e periglio...
 Come nave fra i turbini ondeggia,
 Tutta Armenia è sconvolta d'orror !
 (Cadono in ginocchio, in atto di pregare.)

Տարաբաղդ կոյրին ո՛հ ո՛վ պիտի տայ
 կաթիլ մը լուսոյ զոր 'ի զուր մուրայ . . . »
Այսպէս կաղաչէր աղի արտասուօք
 Երբ ըստուերաց մէջ անձայն՝ անողոք՝
 Դաշոյն յաջ՝ ծիծաղ 'ի շրթունս՝ վազեց
 Դահիճ մ'ու սրտին երկաթը մըխեց :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ո՛վ անագնալուր վէպ . . .

ՆԵՐՍԷՍ

Այն անօրէնն
 Որ առ դրունս շիրմին խողխողեց ըզծերն
 Եւ խըզեց ըզլոյսն ըզկեանս եւ ըզգահ՝
 Արշակն է, որդին, թագաւորն է . . .

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ա՛հ .

Ի՛նչ ազմուկ կը լսեմ :

ՆԵՐՍԷՍ

Այս լուրը արհաւրօք եւ մոլեգնութեամբ լըցուց
 համայն արքունիքը :

ՏԵՍԻՒ Բ.

ՊԱՐ ԵՆ ՆՈՅՆՔ

ՊԱՐ

Բարէ . 'ի սուգ կան համակեալ արքունիք,
 Դարանակալ հսկեն չորս դին արհաւիրք .
 Իբրեւ ըզնաւ մրրկավար յՈՎԿԵԱՆ
 Ի զող ու 'ի վիշտս ալեկոծի Հայաստան :
 (Ա.Ք.Ն.Բ.Ն. Ժնրադէր յաղօլն)

NERSÈS.

Deh! sospendi, o monarca de' cieli,
 Calma l'ira tua giusta e potente.
 Sommo Iddio! tu sei grande e clemente...
 Te invociamo contriti nel cor!

CORO

In te fidi speriam! deh! più mite
 Volgi il guardo all' Armenia, Signor.

PARANSEMA

Rie lusinghe, dall' almo sparite...
 E tu piangi mio misero cor! *(Esceunt.)*

SCENA III.

PARANSEMA E KNEL.

Ecco dell' empio il nido,
 Ecco l' ara su' cui deve immolarsi
 L' infame, sacro alla vendetta mia!
 Invan la sorte avversa mi tradia...
 Qui de' suoi sgherri in traccia m' inoltrai.
 Ma qual colpisce il guardo
 Dolce e fatale vista? Oh chi vegg' io?

PARANSEMA.

Tu qui, mio sposo Knel?

KNEL.

Tu pure, o donna!

ՆԵՐՍԷՍ

Գաղբեցուր՝ ո՞վ երկնից թագաւոր,
 Գաղբեցուր քու ցասումնդ հըզօր :
 Դու գըթած ես՝ Բարձրեալ . կարեւիք
 Պաղատին անչըշունչ հոգիք մեր :

ՊԱՐ

Դու միայն ես մեր յոյս . դու միայն
 կրնաս զցաւըս փոխել բերկրութեան :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Քաղցր անուրջք՝ ցրուեցէք անդր 'ի բաց
 Եւ դու սիրտ իմ՝ թշուառ սիրտ իմ՝ լաց :
 (Ելանէն)

ՏԵՍԻՒ, Գ.

ԳՆԵԼ, Լ ՓԱՌԱՆՁԵՄ (Արարեալ յեղեղ «Են» «Երե») :

ԳՆԵԼ

Ահա անօրինին ձայնը . ահա այն խորանը ուր
 պիտի զենուի վրիժուցս նուիրական անզգամը : Ի
 դուր մատնեց զիս յիսերիմ՝ ըազգը : Իր դահճաց
 հետքերը կոխելով հոս մտայ : Բայց ինչ է այս քաղցր
 ու մահազոյժ տեսիլը որ աչքիս կը գարնէ . զո՞վ կը
 տեսնեմ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Դու հոն գնել՝ իմ ամուսինս . . . :

ԳՆԵԼ

Դու ալ՝ ո՞վ կին :

PARANSEMA.

Ad implorar il tuo perdon qui mossi.

KNEL.

Qui? mio perdon? o mia delusa speme!

PARANSEMA.

Qual mai rio sospetto
 Funesta il tuo petto?
 Non crescer dell' alma
 Già oppressa il martir!

KNEL.

Qualor la bufera—terribil contesa
 Movea ne' deserti del cielo stranier,
 La fronte adaggiata—a una rupe scoscesa
 Volgeva a te sola—ogni cura e pensier.

PARANSEMA.

Tuo fù questo core
 Degli anni sul fiore:
 L' estremo dell' alma
 Sarai tu sospir.

KNEL.

All' aura che sibila—all' onda che geme
 Chiedeva anelante—all' erbe ed ai fior,
 Se avesser veduta—la dolce mia speme,
 Se all' esule fida—serbavasi ognor...

PARANSEMA.

Oh fuggiam! fuggiam lontano!
 Tua la mano, e tuo è il cor.

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Քեզի համար ներումն խնդրելու եկայ :

ԳՆԵԼ,

Հնա . ինձի ներումն ... ո՞վ 'ի դերեւ ելած յոյսերս ...

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ի՛նչ անգութ կասկածով

Տագնապիս՝ ո՞վ Գնել .

Տառապեալ հողւոյս մէջ

Կ'ուզե՞ս սուր մը մխել :

ԳՆԵԼ,

Երբ որ մըրիկն յօտար երկնից անապատ

Գոռայր անեղ՝ 'ի ժայռս յեցեալ զիմ՝ ճակատ

Հառաչելով կը դառնայի ես յայն կողմ

Ուր կարծէի կար սիրտ մը դեռ զիս սիրող :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ի ծաղկի անդ տիոց

Քոյդ էր՝ Գնել՝ իմ հողիս .

Անոր հուսկ հառաչանքն

Դու միայն ընդունիս :

ԳՆԵԼ,

Քաղցրակարկաչ ալեաց՝ հողմայն մըրկալար

Եւ թռչնեկին որ ամպերէն սըլանար՝

Հարցընէի թէ լուր մը բնաւ կ'ար ինձի

Թէ մոռցըւած էի մտերմաց 'ի սրտի :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Փախչինք՝ Գրնել՝ հեռու փախչինք .

Քուկդ է միայն փառանձեմ .

Se la speme a me togliesti
Deh ! mi rendi almen l' amor.

KNEL.

Dell' esiglio i di funesti
Provar brami ed il rigor,
Della trama ordita il laccio
Se non coglie il traditor ?

PARANSEMA.

D' un pugnale armerò il braccio,
Forte rendemi l' amor !

KNEL.

Se il nemico vienmi a tergo,
Se trafitto al suol cadrò ?

PARANSEMA.

Il mio sen ti fia d' usbergo
O a' tuoi piedi io morirò !

KNEL.

Ti ravviso or...un amplesso...
Tuo son io !

PARANSEMA.

Felice me !

Vien qualcuno, o ciel...

KNEL.

E un messo.

PARANSEMA.

Perchè armato ?

KNEL.

Vien dal rè.

Թէ ամեն յոյս կորսնցուցի՝
Գէթ նորէն սէրըդ գտնեմ:

ԳՆԵԼ

Կ'ուզես դուն հետքս ճաշակել
Զաքսորանայ դառն հայ
Թէ բռնաւորն ճողոպրի
Յիմ վրէժխնդիր դարանայ:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Դաշոյնով աջքս կը զինիմ,
Կ'այրացընէ զիս քո սէր:

ԳՆԵԼ

Թէ հալածէ՞ զիս թշնամին
Եւ ես իյնամ կարեւեր:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Լանջքըս վահան կ'ըլլան քեզի
Կամ կը մեռնիմ ոտքիդ դէմ:

ԳՆԵԼ

Ե'կ. գրկուինք՝ կին. իմս ես դու
Եւ հիմայ զքեզ կը գտնեմ:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Երջանիկ եմ . . . բայց ո՞վ է այդ եկողը:

ԳՆԵԼ

Պատգամաւոր մը:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ինչո՞ւ զինեալ:

ԳՆԵԼ

Թագաւորէն է:

SCENA IV.

VARTAN, detti e SGHERRI.

VARTAN.

Salve, o donna : i passi miei
Di seguir t' impone il rè.

PARANSEMA.

Ciel !

KNEL.

Che chiedi ?

VARTAN.

E tu chi sei

Ch' osi ?...

KNEL.

O donna ?

PARANSEMA.

Io son con te !

KNEL.

Or disprezzo...

VARTAN.

O ria baldanza !...

KNEL.

Frena i detti, o fatal messo !

PARANS. (a KNEL).

Taci !

ՏԵՍԻՒ Գ.

ՎԱՐԴԱՆ ԴԱՀԻՃՔ Է՝ ՆՈՅՆՔ

ՎԱՐԴԱՆ

Ողջոյն բամբռանդ . թագաւորը կը պատուիրէ քեզ
հետս գալ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Երկինք :

ԳՆԵԼ (Վարդանայ)

Ի՛նչ կը խնդրես :

ՎԱՐԴԱՆ

Ո՛վ ես դու որ կը համարձակիս . . .

ԳՆԵԼ (Փառանջե՛այ)

Կի՛ն դու . . .

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Հեռո՞ւ եմ :

ԳՆԵԼ (Վարդանայ)

Կ'արհամարհեմ ուրեմն . . .

ՎԱՐԴԱՆ

Ո՛վ յանդգնութեանդ . . .

ԳՆԵԼ

Սանձէ՛ լեզուդ՝ բոթաբեր պատգամաւոր :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ (Գնէլայ)

Ո՛հ, լուէ :

VARTAN (a PARANS).

Vieni...

KNEL.

O tracotanza...

Non v' andrà !

PARANSEMA.

Ciel !

VARTAN.

Chi è mai desso?...

(S' avanzano le truppe).

KNEL,

Chi rapirla da me sarà ardito
Calpestartmi pria il corpo dovrà.

VARTAN.

Cedi.

KNEL.

Mai !

PARANSEMA.

Deh pietà

KNEL (è colto da dietro).

Son tradito.

VARTAN.

Fien divisi.

KNEL.

Un amplesso !

PARANSLMA.

L' estremo sarà. (exceunt).

ՎԱՐԴԱՆ

Եկուր :

ԳՆԵԼ

Այ ժպիրհ, պիտի չերթայ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Երկիրք :

ՎԱՐԴԱՆ

Ո՛վ է աղ : (Ձօրդ արտաշահան) :

ԳՆԵԼ

Երեւ մօտենալու համար դիակիս վրայէն անցնե՞

ղաւ է :

ՎԱՐԴԱՆ

Տեղի տուր :

ԳՆԵԼ

Երբէք :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Գթուրթիւն :

ԳՆԵԼ (Յերդեմի իրաւաւոր)

Մասնուեցայ :

ՎԱՐԴԱՆ

Բաժնուին իրարմէ :

ԳՆԵԼ

Համբոյր մը . . . :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Թերեւս վերջինը : (Եւրեւն)

SCENA V.

OLIMPIA quindi VALINACE.

OLIMPIA.

Strepito d' armi, e d' nom ch' aita implora
 Udii ferirmi strazianti grida.
 Varcai turbata le regali soglie
 E qui mossi.

VALINACE. (*entrando.*)

Ell' è sola...

OLIMPIA.

Valinace!

Ognun mi desta in cor fiero sospetto.

VALINACE.

In me regina un tuo fedel tu scorgi
 E non già, come i più, d' un rè spietato
 Mancipio vil...

OLIMPIA.

Che di tu mai?

VALINACE.

Sincero

E questo cor... salvarti voglio, Olimpia!

OLIMPIA.

Qual rischio dunque a me sul un capo pende!
 E qual mai mi persegue orribil fato?
 E chi ti spinge?

VALINACE.

Amor di patria e...

ՏԵՍԻԿ Ե.

ՈՒՈՄՊԻԱ յեայ ՎԱՂԻՆԱԿ

ՈՒՈՄՊԻԱ

Զինուց շշուկ մը եւ օգնութիւնս կանչելու աղա-
ղակներ ակնջիս դարկին . տագնապեալ ոգւով ան-
ցայ արքունի սեամբերէն , եւ հոս եկայ . . . :

ՎԱՂԻՆԱԿ (Երեւելով)

Առանձին է :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Վաղինակ . . . հոս ամեն մարդ սրտիս մէջ կա-
կածներ կը յարուցանէ :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Տիկին՝ հաւատարիմ անձ մը՝ ոչ թէ չատերուն
պէս վարձկան եւ անագորոցն՝ աչքիդ առջեւ կը
տեսնես :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Ի՛նչ կըսես :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ձնկեղծ են շրթունքս . դրեզ փրկել կ'ուզեմ՝ Ո-
լոմպիս :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Ո՛ր վտանգք ինձի դարանակալ կ'սպասես . ինչ
ահաւոր ճակատագիր կը հալածէ զիս . մի կ'դրդէ
դրեզ :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Սէր հայրենեաց . . . եւ . . . :

OLIMPIA.

Parla!

VALINACE.

Amore!...

OLIMPIA.

Amor! che ascolto!

VALINACE.

Odi e saprai.

Da spietato demonio Arsace spinto

Ucciderti qui vuole, e Paransema

L'unico tuo figliuolo brama estinto

Senza rivale per regnare o tema.

Salvar te colla patria io risolvei:

T' affretta, Olimpia e segui i passi miei!

Fra breve risuonare un canto udrai,

Tal'è il segnal che radunar qui deve

Giovane stuolo...

OLIMPIA.

E che pretendi mai!

VALINACE.

Un dio mi spinge... io t' amo...

Fanciulla ancor di candide

Rose le guancie sparse

La tua soave immagine

Sul Bosforo m' apparse.

Ma ti cingevan porpore

O vergine giuliva:

ՈՒՆՏՈՒՄ

Եւ ինչ :

ՎԱՆԴԻՆԱԿ

Սէր . . . :

ՈՒՆՏՈՒՄ

Ինչ կ'ըսեմ :

ՎԱՆԴԻՆԱԿ

Եւր եւ դողա . դժնեայ գիւէ մը դրդեալ
 Հաս խողխողել կ'ուզէ Սրչակ զՈւրմպի .
 Եւ փառանձեմ առ 'ի տիրել անվեհեր
 Կ'ուզէ սպաննել ըզմիամօր քո որդի :
 Ըզքեզ փրկել եւ զհայրենիս երդւոյնցայ
 Բայց դու , աղէ , փութիմ' փախչիւնք՝ Ուրմպիա :

ՈՒՆՏՈՒՄ

Եւ ինչ է պահանջածդ :

ՎԱՆԴԻՆԱԿ

Աստուած մը կ'զրդէ զիս . . . Սէրը . . . :

Ազլիկ էիր գեռ՝ եւ մատաղ
 Յայտըս քո վարդք ծըլէին
 Երբ Պոսփորու 'ի ծովափուհս
 Տեքայ զպատկերդ երկնային
 Բայց ծիրանիք կ'պճնէին
 Ըզքեզ՝ ուկ կոյս նագելի .

Privo di speme, io misero
D' affanno mi moriva.

Ma poiche un dio concedemi
A te il mio braccio offerir,
Per te non potei vivere
Saprò per te morir!

OLIMPIA.

Quali accenti! io n' ho ribrezzo...

VALINACE.

Se coprir mi dè tuo sprezzo
Del figliuol sovventi almen!

OLIMPIA.

Il mio figlio!...

VALINACE.

Salvo il vuoi?

OLIMPIA.

Alla madre il rendi... e poi...
Ah mi scoppia d' ansie il sen...

VALINACE.

Cedi, Olimpia, cedi...

OLIMPIA.

Ah faci!

Quale squillo!

VALINACE.

I miei seguaci!

OLIMPIA.

Qual mai d' armi atro balen!

Մինչդեռ՝ աւանդ զուրկ 'ի յուսոյ՝
Ես նետահար մեռնէի :

Այլ զի այսօր պատեն է ինձ
Որ քեզ պատուաբար ,
Թէ չկըրցայ քեզմով ապրիլ՝
Քեզի համար գէթ մեռնի :

ՈՒՆՄՊԻՍ.

Ի՛նչպիսի խօսքեր . . . կ'ստեղծուի . . . :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Նախատե՛՛ք անդոսնէ՛ զիս , բայց գէթ զաւակդ
յիշէ :

ՈՒՆՄՊԻՍ.

Զաւակս . . . :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Կ'տուգեն փրկել :

ՈՒՆՄՊԻՍ.

Ա՛հ , զաւակս աղաթ . . . եւ յետոյ . . . սիրտս
անձկութենէ կ'բեկանի :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Տեղի տուր՝ Ուոմպիա՛ տեղի տուր :

ՈՒՆՄՊԻՍ.

Ո՛հ լռէ . . . ինչ շօինդն է այս :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ի՛մ մարդիկս են :

ՈՒՆՄՊԻՍ.

Ի՛նչ մըթարձակ շողիւն զինուց :

SATRAPI (di fuori.)

Da folte nubi il folgore
 Prorompe alfine e brilla :
 Così l'acciar scintilla
 Che a prodi in pugno stà.
 Un reo con fosca clamide
 Coperse il cielo armeno ;
 Ma arride al nembo in seno
 L'angiol di libertà !

VALINAGE.

Son dessi... eccoli giunti...

OLIMPIA.

O ciel ..

SATRAPI. (entrando.)

Fuggiamo !

Ne difenda col denso vel la notte.

SCENA VI.

ARSACE, DETTI, quindi NERSÈS.

ARSACE.

Lenti foste a eseguir l' inique trame :
 V indice veglio Arsace : o traditrice !

SATRAPI.

Muori, tiranno !

OLIMPIA.

O Dio !

ՆԱԽԱՐԱՐՔ (արթատոյ)

Մութ ամպերուն ծոցէն յանկարծ
 Փայլակն ոստնու բոցափիւռ .
 Այսպէս 'ի գունդըս դիւցազանց
 Շողան սուսերք վրէժխնդիր :
 Ըզէայ երկինս ծածկել ուզեց
 Արշակ 'ի մութ վերարկուն՝
 Այլ փոթորկաց մէջէն ժպտի
 Ազատութեան զըւարթուն :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Անոնք են . ահա հասան :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Երկինք . . . :

ՆԱԽԱՐԱՐՔ (ճրանելով)

Փախչինք . գիշերուան մութ թեւերը հովանա-
 ւորեն զմեզ :

ՏԵՍԻ՛ . 2 .

ԱՐՇԱԿ ՆՈՏՆՔ յետոյ ՆԵՐՍԷՍ

ԱՐՇԱԿ

Դանդաղեցաք անօրէն դաւաճանութիւններն՝
 զլուխ հանելու . վրէժխնդիր կ'հսկէ Արշակ : —
 Ուխտադրու՛ժ կին . . . :

ՆԱԽԱՐԱՐՔ (սուսեցա՛մբռնելով)

Մեռիր՝ բռնաւոր :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Աստուած իմ . . . (սպառնալով զԱրշակ) :

(177-178) NERSÈS.

Sostate, o prodi,
 Che punirlo il ciel saprà.
 Varcasti il segno, e l'ira
 Del Nume omai sul capo tuo s'aggira.

ARSACE.

Voglio non far che nuovo sangue io sparga !

NERSÈS.

Favellerò : deh m' odi, Arsace, un Dio
 Inspira il labbro mio.

Qual cedro in vetta al Libano

L'empio la fronte ergea,

Venti sfidando e folgori

(Le chiome al ciel spargea :

Di lui l'alta cervice

Mirar rivolti... ei fù !...

Tal drizzi l'ali impavide,

Vèr le stellate sfere :

Tremanti si dileguano

Dal ferro tuo le schiere :

Ma sei mortale : vindice

Veglia il Signor lassù !

ARSACE.

Frena i detti, o scousigliato :

Ti rivolgi, implora Iddio

Perchè salvi al furor mio,

Questi infami traitor...

Olà, guardie ! Aperte sieno

Queste porte !

ՆԵՐՍԷՍ (Կրկնակ)

Կեցէք՝ քաջեր . երկինք պատուհասակո՞ծ կ'ընեն
զինքը : — Լցուցիր չափը՝ արքայ , եւ երկնից սըրտ-
մտութիւնը գլխուդ վրայ կը կուտակի :

ԱՐՇԱԿ

Մեր դու՝ նոր արիւն թափել մի տար ինձի :

ՆԵՐՍԷՍ

Պիտի խօսիմ , լսէ ինձ՝ Արչակ : Աստուած չըր-
թանցս կ'ազդէ :

Լիբանանու մայրեաց նրման

Խիզախն 'ի վեր բարձրացաւ ,

Ուղէչքն յերկինս արձակէին

Մրրիկներու զիմագրաւ :

Անցայ . յոխորտ կ'արձանանար .

Վերադարձայ , ալ չըկար :

Այսպէս յանդուզն ըզհոլաթեւս ,

Պարզես՝ Արչակ՝ յաստեղս անդ .

Սըրոյդ չողէն դարհուրելով

Փախչին դնողերն անվրկանդ .

Բայց մահացաւ ես , ոտքիդ տակ

Շիրիմ մը կայ , վերն՝ Աստուած :

ԱՐՇԱԿ

Չսպէ շրթունքդ անխորհուրդ ,

Գընա՛ս Աստուծոյդ պաղատէ

Որ այս դրութան մասնիչներն

Գայ իմ ձեռքէս ալատէ :

Բացուին զլրուսք՝ թիկնասպանք .

Տես եւ դողա՛ն .

(*Si schiudono le porte : Knel ferito a morte sta in braccia di Parans.*)

Guarda e trema !

SCENA VII.

KNES, PARANSEMA E DETTI.

PARANSEMA.

Oh ! soccorso ! soccorso ! è ferito !
 Accorrete ! accorrete ! egli muore...
 Ah ! prorompi, o mio misero cuore,
 Tutto il mondo è deserto per tè !
 Miei signor, scorderò che son donna,
 Principessa di sangue reale :
 Deh ! sanate la piaga mortale,
 Bagnerovvi di lacrime il piè !

KNEL.

Taci mi scorre nelle vene, o donna,
 Sovrumano furor, quale d' averno
 Possente fiamma, folgore rovente
 M' avvampa il cor... Dell' avvenir la face
 Gli sguardi miei rischiara... ascolta, Arsace !
 Scellerato, che di sangue
 Hai macchiato il regal serto,
 Per cui giace inerme e langue
 La mia patria in duol così...
 Parricida, che passeggi
 Su cadaveri cruenti,
 Fieri più de' miei tormenti
 Possa tu provarne un dì !

(Այլ բացարձեւ որոնելը . Գնել վերահոր 'ի Տահ՝ Փաստան
Յե՛սայ Բազկայ Ռե՛ն է.)

ՏԵՍԱՐԱՆ Է.

ԳՆԵԼ ՓԱՌԱՆՁԵՄ Կ ՆՈՅՆՔ

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Օգնութիւն, օգնութիւն . . . վիրաւոր է .

Վազեցէք, վազեցէք, կը մեռնի . . .

Արտասուօք դուրս թափուէ՛ թշուան սիրտիս

Այս աշխարհն անապատ մ'է քեզի:

Տեարք իմ՝ ան, կը մտնամ հոս թէ կին մ'է

Եւ բամբիչն յարենէ արքունի .

Արտասուօք ձեր ոտից կը փարիմ կն

Բուժեցէք այդ վէրքերն ահռելի:

ԳՆԵԼ

Լռէ՛ երակացս մէջ՝ սվ կին՝ գերբնային աւիւն մը
կը վազէ դժոխարձակ բոցերու նման՝ հրացայտ կայ-
ծականց պէս . . . սիրտս կը բորբոքի: Հանդերձե-
լոյն ջանը աչքերս կը լուսաւորէ . լսէ՛ Արշակ:

Դու որ՝ արեան մէջ թաթխեցիր

Զգահ մեծապանծ Հայաստանեայց,

Եւ զքնազաւառն իմ հայրենի

Նիզակիդ տակ թողեր ընկճած,

Դու հայրասպան որ կը բազմիս

Դիականց 'ի կոյսս արիւնտուղ՝

Իցիւ դու օր մը կրէիր

Ցաւս իմ ցուոց պէս անողորք . . . :

Possa tu veder tra l' ombre
 Di tue vittime gli spirti
 Con pugnali il cor ferirti,
 Lacerarti a brani il sen...
 E del sangue che spargesti
 Ogni stilla piombar possa
 Sul tuo cranio e schiacciar l' ossa
 Qual scintilla di balen !...

Schiavo vil dello straniero
 Possa tu fra ceppi e in bando
 L' altrui pano mendicando
 Maledirti udire ognor...
 Se la gloria sul tuo avello
 Spande un raggio di splendore,
 Sveli al mondo quel fulgore
 Quanto truce fosti ancor !

ARSACE.

O terror !

TUTTI.

Giorno fatal !

ARSACE.

Funereo spettro—nell' ombre eterne
 Perchè con sangue—scrivi il mio nome ?
 Tua spada ultrice sfavilla come
 Infausta stella su fosco ciel !

NERSES E CORO.

Signor deh l' alma—nelle superne
 . Tue sfere accogli ! Di tua giustizia.

Եւ մըթութեան մէջ տեսնէիր
 Քու զոհերուդ ուրուականներն
 Որ արիւնտտ եղունգներով
 Կը կեղեքեն սիրտդ անըւէր .
 Թափած արեանդ ամեն մէկ շիթ
 Կայծակ դառնայ, եւ ըարկաճայթ
 Գանկիրդ 'ի խորըս փշրելով
 Գոնչէ ունկանդ մէջ՝ անիծեալ . . . :

Հեծեծելով յօտար շղթայս՝
 Եւ ոճիրներդ քեզ լոկ ընկեր՝
 Կորաքամակ հացըդ լուրաս
 Եւ ընդունիս տեղս անէծքներ ,
 Եւ եթէ փառք շիրմիրդ վըրայ
 Սփռէ ճաճանչս առատարուխ՝
 Ո՛հ ան լուսով թող նշմարուին
 Նախատանայդ ամպ թոյրաթուխ :

ԱՐՇԱԿ (անբէկ)

Ո՛վ արհաւիրք :

ԱՄԵՆՔ

Մահագոյժ օր :

ԱՐՇԱԿ (ցնորեւլ)

Ինչո՞ւ 'ի մըթան՝ ով շիրմաց ճիւղ
 Սրեան տառերով անունս կ'զբրես .
 Վրէժխնդիր սուսերդ կը փաշլի՝ աւաղ
 Զերդ չարագոյժ աստղ յերկնից ասպարէզ :

ՆԵՐՍԷՍ (ՊԱՐ)

Ո՛վ տէր յերջանկաց անդ բընակարան
 Ընդունէ՛ զհոգի թշուառ պատանուոյն .

Non scenda il tuono sulla nequizia
D' un sanguinoso trono infedel !

KNEL.

Cessa, o diletta,—il pianto amaro,
Posar mi lascia sovra il tuo core :
Che un tuo sorriso sgombri l'orrore
Del feral sonno—mi schiuda il ciel !

PARANSEMA.

Deh ! non lasciarmi, tapina, o caro :
Sola la vita per me che vale ?
Se non le rose serto nuziale
Per noi i cipressi saranno, o Knel !

KNEL OLIMPIA PARANSEMA ARSACE NERSÈS.

Crudo amor, rimorso acerbo
Fanno strazio di quest' alma:
Il rossor mi copre e l' onta :
Il rivale ottien la palma !

CORO GENERALE

Qual terror m' invade il seno...
Della morte già il pallore
Copre il volto, ed il respiro
Manca all' ansioso core.

KNEL.

Mancar mi sento...
Oh mio contento...
Qui sul tuo core
Ch' io moja, qui

Թող չիջնայ կայծակ քո սրամրտուժեան
Յանիրաւութիւնս այս անեղ գահունս :

ԳՆԵԼ

Այդ տրտում արցունքդ՝ ո՞վ հողեակ՝ սրբէ .
Թող գլխոյս հանգ չիլ քու ծոցիդ վրայ .
Թող քու մէկ ժպիտդ աչքէս փարատէ
Զանեղ քնոյն սոսկումն եւ զերկիւնս բանայ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Մի զիս առանձին մի ձրգեր՝ Գրնել .
Անապատ մ'են ինձ առանց քեզի կեանք .
Թէ մեզ հարսնապսակ վարդերով հիւսել
Զկրցանք՝ նոծիք ըլլան մեր պսակ :

ՎԵՅԱՆՈՒԱԳ

ԳՆԵԼ, ՈԼՈՄՊԻԱ, ՓԱՌԱՆՁԵՄ, ԱՐՇԱԿ, ՆԵՐՍԷՍ

Սէր անգութ՝ անադորոյն խիղճ
Այն սրտին մէջ կ'ոգորին
Այդ շիրմէն՝ որ կ'կորզէ զԳնել
Նոր աղէտք ՚ի դուրս ժայթքին :

ՊԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

Ք'նչ արհաւրօք կը ընում . . .
Ահա դալուկ մահաբեր
Կը տարածուի դէմքին վրայ
Ուր մահն իշխան է բազմեր . . . :

ԳՆԵԼ

Կը նուաղիմ ես . . . ո՞վ հրճուանք
Հող՝ սրտիդ վրայ . . . հող մեռնիմ . . .

PARANSEMA.

Mancar mi sento...

O rio tormento...

ARSAOE E NERSÈS.

Ei muore ! Ei muore

TUTTI.

Ernesto di.

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

FINIS

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Կը նուազիմ ես . . . սի դժոխակ տաղապ . . .

ԱՇՄԱԿ և ՆԵՐՍԷՍ

Կը մեռնի . . . կը մեռնի . . .

ԱՄԵՆՔ

0ր ցաւոց :

Calme, o vecchio Arace,
 Dall'alta torre ov'è rimosa, Olimpia
 Non fia che turbi del mio re la pace
 Con molesti pensieri.

ARACE.

Tu sul mio capo vedi
 Stolgizante di gemme un'aureo scudo,
 Ma di sangue lo scillo
 Lancia non vi scordi
 Qual d'incitata vampa lo scintille.
 Da quel di che dismano
 Io fides d'Olimpia l'alma,
 E di Knel sovra la salma
 Partissen correa rapir,
 Chiaro pin scorge l'adesso
 In cui spinto gisar parmi:
 E dall'uno per sottrarmi
 Deggio un'altro abisso aprir!

ARACE.

Rimovi, o re, quella fatal membrana.

ATTO III.

Stanza nel palazzo reale.

SCENA I.

ARSACE e VARTAN.

VARTAN.

Calmati, o eccelso Arsace,
Dall' alta torre ov' è rimossa, Olimpia
Non fia che turbi del mio rè la pace
Con molesti pensieri.

ARSACE.

Tu sul mio capo vedi
Sfolgorante di gemme un' aureo serto,
Ma di sangue le stille
Lucicar non vi scorgi
Qual d' incitata vampa le scintille.
Da quel dì che disumano
Io fiedea d' Olimpia l' alma,
E di Knel sovra la salma
Paransem correa rapir,
Chiaro più scorgo l' abisso
In cui spinto giacer parmi:
E dall' uno per sottrarmi
Deggio un' altro abisso aprir!

VARTAN.

Rimovi, o re, quella fatal membranza.

ՀԱՆԳԷՍ Գ.

(անձնական անուն)

ՍՐՍ. Հ. ԱՐԳՈՒՆԻ

ՏԵՍԵԼԻ Ա.

ԱՐՇԱԿ Կ. ՎԱՐԳԱՆ

ՎԱՐԳԱՆ

Հանդարտե՛լ պերճից Արշակ : Այն ընթացքում աշտարակ-
կէն ուր աքսորեալ է թողնուած անտառների
խորհրդներով հազարապէ թաղապիտակաւոր
թիւնը :

ԱՐՇԱԿ

Դու ճակատիս վրայ ոսկեկոշիկով թաղապիտակաւոր
ներքէ միայն կը նշմարես : Բայց չես նշմարեր հին
արեան կաթիլներն փայլը՝ արծաճեալ հոյ կա-
ծերուն պէս :

Այն օրընէ յորում անդրի թ-

նկնուած արեան կաթիլներն

Եւ փառանձեմը կորզելու

Գնելայ զգիակ կոնսիստենցի,

Աչքիս դիմաց անդհախոր

Բացուին վիրապը՝ ուսկից 'ի զուր

Փախչիմ ահիւ՝ զի հորանոր

Փեռեկին վիհի քայլերուս շուրջ :

ՎԱՐԳԱՆ

Հեռացուր մտքէդ՝ արքայ՝ այդ մանահարսոյր
հասակները :

ԱՐՇԱԿ

Ոչոմպիւն . . . ու իտայթ իղծիւ . . . ինչն յոյս կը
իննայ քեզիք գրկիկը ծառած սիրտը :

Ո՛վ անոնչ աղջկիկ
Իմ սէս առանձին՝
Քեզի խորհիւն ալ
Լոյս կուտայ սրտին :

Եթէ թեւասփիւն՝
Հրեշտակ սիրասուն՝
Հայցես իմ վրաս
Զերկնից գըթուծիւն ,
Գուցէ յոսկեչող

Միրոյդ քո փետուրս
Բարձրանայ հոգիս
Յաշխարհս սնու մաքուրս .

Եւ ի պարաւանդ
Սուրբ գրկաց քոյին՝
Կորուսեալ երկկիւք
Նորէն ինձ քացուին :

Բայց փառանձեւը կը տեսնեմ ու կակիծ , գնան՝
հաւատարիմը իմ՝ մինակ թող գի : (Եւնէ Վարդան) :

Բ. ՍԵՍԻՍ

ՄԱՆՆԱՅԵՄ ԱՐՇԱԿ

ՄԱՆՆԱՅԵՄ

Լսեցի ամէն ան՝ մի խոստովի թող աչքեզ
սիրտը չմարնայ . հաւատարիմ սիրտը կ'ընէ վե-
րադարձ լայնաշարժի լայնաշարժի :

ԱՐՇԱԿ

Ոչոմպիւն . . . ու իտայթ իղծիւ . . . ինչն յոյս կը
իննայ քեզիք գրկիկը ծառած սիրտը :

Ո՛վ անոնչ աղջկիկ
Իմ սէս առանձին՝
Քեզի խորհիւն ալ
Լոյս կուտայ սրտին :

Եթէ թեւասփիւն՝
Հրեշտակ սիրասուն՝
Հայցես իմ վրաս
Զերկնից գըթուծիւն ,

Գուցէ յոսկեչող
Միրոյդ քո փետուրս
Բարձրանայ հոգիս
Յաշխարհս սնու մաքուրս .

Եւ ի պարաւանդ
Սուրբ գրկաց քոյին՝
Կորուսեալ երկկիւք
Նորէն ինձ քացուին :

Բայց փառանձեւը կը տեսնեմ ու կակիծ , գնան՝
հաւատարիմը իմ՝ մինակ թող գի : (Եւրե Վարդան) :

Բ. ՍԵՍԻՍ

ՓԱՍՍՆՁԵՍ ԱՐՇԱԿ

ՓԱՍՍՆՁԵՍ

Լսեցի ամեն ան՝ մի խոստովի թող աչքեզ
սիրտը չմարտնչեմ . հաւատարիմ սիրտը կ'ըզէ վե-
րադարձաւ յոյսի խորհիւնս :

ARSACE.

Si, mi cruccia il reo pensiero
 Del martir d'una innocente,
 E quest' alma alfin si pente,
 E desia placare il ciel.

PARANSEMA.

Il tuo giuro?

ARSACE.

Tutto oblio!

PARANSEMA.

Fin l'arcano obblii che osasti
 Fra l'ebbrezza d'un istante
 All'amante — confidar?

ARSACE.

Temi, incauta, il furor mio!

PARANSEMA.

Franger puoi d'amore i dritti:

Ci fèr complici i delitti:
 Nodo tal non puoi spezzar!

ARSACE.

Paransem, sii men crudele!

Non sprezzar d'Arsace il pianto...

Non di me pietà soltanto

Deh! per te ti preme...

PARANSEMA.

Ah! no.

Tu le rose immacolate

Del pudor m'hai svelte: or sono

Այն, անմեղի մը տանջանքը տեսնելով՝ կը խո-
ցոտի հողիս, կ'զղջայ եւ կուզէ ողորդել
ցասումը:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Հապանքու քրդերգուդ:

ԱՐՇԱԿ

Ամեն բան կը մոռնամ:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ (Կեղծ անուշաբլեամբ)

Կ'մոռնամ մինչեւ անգամ այն գաղտնիքները զոր
հաճոյից արբեցութեան մէջ սիրուհւոյդ վստահա-
ցար . . . :

ԱՐՇԱԿ

Վախցիր դայրոյթէս՝ ո՛վ կ'ընդունի սիրտդ:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Սիրոյ իրաւունքը կրնաս խորտակել, բայց ոճի-
րներն զմեզ դաւակից ըրին. այդ հանգոյցը չիշիր:

ԱՐՇԱԿ

Այդչափ անգութ մ'ըլլար՝ փառանձեմ, մ'ար-
համարհեր Արշակայ արտասուքը, ոչ միայն ինձի
զթաս՝ այլ եւ քեզի . . . :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ոչ, ոչ, դու պարկեշտութեան կիցեալ կոկոն-
ները այտերէս իղցիլիր, հիմայ նուազամ որչափ

Qual mi festi infame, e in dono

A te infamia recherò!

ARSACE.

Nell' abisso spalancato

Vuoi?

PARANSEMA.

Saprò slanciarmi ancor!

ARSACE.

Quanto brami ti fia dato.

PARANSEMA.

Si?

ARSACE.

Tel giuro sull' onor!

PARANSEMA.

O Prence, rendemi

L' ora furtiva

Quando d' Eufrate

Seduta in riva

Con dolci palpiti

Sognava a Knel!

O rè, deh! sveglialo

Dal tetto letto!

Ravviva l' alito

Nelsen diletto,

Fa che a me schiudasi

D' amore il ciel!

ARSACE.

Tu piangi, o mia diletta!

գիս նուսաստացուցիր, և անարգութիւնս քեզի
վարձք կը բերեմ :

ԱՐՇԱԿ

Կ'ուզեմ փեռնեմ քի ինչ . . .

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Յ'ս ալ հոն պիտի գտնուի քի ինչ :

ԱՐՇԱԿ

Խոզիկ և տառապանք :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Այ՛ն

ԱՐՇԱԿ

Երգեալ 'ի սպասի Արշակայ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Տուր ինձի՛ ո՛վ իշխան

Այն ժամերն երջանիկ

Երբ յափուհս եփրատայ

Նստելով լուռ մնջիկ

Ձեռն 'ի ծնօտ սիրտ 'ի թուշտ

Խորհէի Գնեւայ :

Արքայ՝ զինքն արթնցուր

Իր տրխուր անկողնէն .

Այդ սիրած ծոցիս մէջ

Արծարծէ զշունչն անդրէն,

Իր աչկուհք վերստին

Մէյ մ'ինձի ժպտին . . . :

ԱՐՇԱԿ

Կուրսն ո՛վ իմս հաղելի . . . :

PARANSEMA.

Disperato duol m' ange e il non satollo
 Affetto di vendetta
 Stimol perenne accresce al pianto mio,
 Nè sosta avrà fin che ne ottenga il fio.

ARSACE.

Rabbrividir mi fanno i cupi detti!
 Pietà ! pietà !

PARANSEMA.

Sull' orlo dell' abisso
 Da te medesimo all' comun danno aperto,
 Or che vo' meco trarti,
 Seguirmi, o Arsace, nieghi,
 E, codardo, mi prieghi?

ARSACE.

Chiaro favella, che mai chiedi?

PARANSEMA

Sangue!

Io sulla spoglia esangue,
 D' Olimpia e del suo figlio
 Solo terger potrò l' avido ciglio.

ARSACE.

Tu delirii...?

PARANSEMA.

Lo vedrai!

ARSACE.

Oh ! deponi il duolo e l' ire,
 La vendetta induggia almen !

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Յուսահաս ցաւեր՝ վրիժուց անյագ ստփանք մը
արտասուլացս միակերպ գրգիռ կ'ըլլան, եւ պիտի
չդադրին մինչեւ անոնց զինք չտուժուի ինծի :

(Ա.Յ.)

ԱՐԵՍԿ

Կ'դողամ այդ սպառնալից խօսքերէն . . . գթու-
թիւն . . . :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Այն վիճին եւերքը զոր դու ինքնին բացիր 'ի կո-
րուստ հասարակաց՝ ո՞վ Արչակ՝ կ'վարանիս ինծի
հետեւելու եւ սիրտ 'ի յերեր կ'աղաչե՞ս . . . :

ԱՐԵՍԿ

Յայտնի խօսէ՛ , ինչ է ինդրածդ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Արիւն . . . : Ես Ուլտայիոյ եւ իր դաւակին անկին-
դան մարմնոց վրայ միայն պիտի կարենամ ջնջել
անյագ բբացս արտասուքը :

ԱՐԵՍԿ

Կը ցնորիս դու :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Պիտի տեսնես :

ԱՐԵՍԿ

Ո՛հ մէկդի թող կսկիծն ու դարձրո՞ւրդ ինձի վրի-
ժուց ժամը յապաղէ :

PARANSEMA.

Tal lusinga non nudrire
 Io già tutto meditarri ! (Esce minacciosa.)

ARSACE.

Quale orror m' invade il sen ! (Exit.)

SCENA III.

*Luogo solitario : torre fortificata. — Nella torre è Olimpia
 colle ancelle.*

VALINACE E CORO DI SATRAPI.

VALINACE.

Si parto, amici, e qui fra breve riedo
 Col fiore dell' Armena gioventude :
 Allor vedrem che fia
 La scellerata e ria
 Baldanza del tiranno. Ma di pianto
 Furtiva stilla già v' offusca il ciglio !
 Qual ne minaccia ancor nuovo periglio ?

CORO.

Vanne, non indagar.

VALINACE.

Ve ne scongiuro !

CORO

Funesta storia che spaventa l' alma...
 Cupa la notte — spargeva il velo :
 Nè voce in terra — nè un astro in cielo.

ՓՈՒԱՆՉԵՄ

Կեղծեօք մի խաբուիր, արդէն բան պատասխան է: (Ելանէն):

ՏԵՍԻ Գ.

(ԱՆԱՊԱՏ ՏԵՂԻ. — ԱՇԱՐԱՍԿ՝ ՅՈՐՈՒՄ ՊԼԱՍՏԻԱ

ՆԱԺՇՏՈՅԸ ՀԱՆԳԵՐՁ)

ՎԱՂԻՆԱԿ Է ՊԱՐ ՆԱԽԱՐԱՍՅ

ՎԱՂԻՆԱԿ

Այ՛ս՝ կ'մեկնիմ՝ բարեկամք, եւ քիչ ժամանակէ պիտի վերադառնամ Հայոց արիադունդ քաջերով. կը տեսնենք այն ատեն թէ ինչ պիտի ըլլայ բռնաւորին անդգամ եւ ստահակ ժպրհութիւնը. բայց գաղտնի արցունքներ ձեր բերր կ'մթննցնեն: Ինչ նոր վտանգ մտաւրու կ'սպանայ մեզի:

ՊԱՐ

Գնա՛ մի խուզարկեր:

ՎԱՂԻՆԱԿ

Կ'երգունցնեմ գէկզ:

ՊԱՐ

Աղետալի վէպ որ հոգին կ'գարհուրեցնէ:
Սիւսած էր գիշեր ըզթեւան ահարկու.
Ոչ ձայն մը յերկրի, ոչ սասող ՚ի յերկին.

Sol fra i deserti—con feral suono
 Ribomba il tuono—e il vento in mar !...
 Un' ombra inoltrasi—in quel momento
 Veloce il passo—le chiome al vento ;
 S' apre la torre—v' entra, e repente
 Un suon dolente—s' ode e dispar !

VALINACE.

Qual rio sospetto—turba il mio petto...
 Gelo ed avvampo—nel ascoltar...

CORO.

Sta sulla soglia—del Rè l' amante
 Di sangue intriso—l' acciar fumante...
 Scuote, s' arretra—s' avanza e freme,
 I passi preme—colma d' orror !
 Olimpia, ah misera —ul figlio esangue
 Cade : al suo seno— l' avvolge, ei langue
 Ei muore ! un cinto—di fiori accanto
 Gli pone, e in pianto—lo culla ognor...

VALINACE.

O cruda smania—delitto atroce
 Che sol nel sangue—si spegnerà !

CORO.

Non odi un canto ?

VALINACE.

Parmi sua voce...

Sue pene il canto lenir soprà !

OLIMPIA (dalla torre.)

Celeste regina

Lo sguardo tu inclina

Լոկ անագնաթունդ զոռայր շառաչմամբ
 Կայծակն յանապատս եւ հողմն ՚ի ծովին
 Յայն պահ ճեպրնթաց՝ ստուեր հերարձակ՝
 Յառաջ կ'մատչի . . . բացուին դրունք բանտին .
 Կ'մանէ . յանկարծ ճիչ մը սայրատուր
 Լսելի կ'ըլլայ . . . ու'ամեն ձայնք դաղըին :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ոհ ինչ քստմնելի անեղ կասկածներ
 Փըշերով խայթեն զհողիս կարելիէր . . . :

ՊԱՐ

Արիւնաթաթաւ դաշոյն յաջ՝ ՚ի սեպան
 Արձանացեալ կայ ՚բշակայ սիրունին .
 Գողայ՝ յառաջէ՝ սարսռի նահանջէ ,
 Կ'չտապէ քայլերն նայելով չորս դին :
 Իսկ Ոլոմպիադա որդւոյն վրայ ինկած
 Կը գրկէ զանշունչ գին՝ տարաբնոյց մայր՝
 Եւ ծաղիկներով պըսակ մը հիւսած
 Կ'որորէ զնա քաղցր երգովք տրտմաբար . . . :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ո՛վ վայրագ մոլեգնութիւն , անեղ ոճիր զոր ար-
 եամբ քաւելու է :

ՊԱՐ

Չես լսեր երգ մը . . .

ՎԱՂԻՆԱԿ

Իր ձայնը կը թռի ինձիցս՝ գոցէ երգովք վըշ-
 տերն ամոքին :

ՈՂՈՄՊԻԱ (Ս. շարահէն)

Տիրամայր՝ գըթութիւնս
 Տես աղէ զվիշտս՝ անհուն

Sull' egra tapina
Che tutto perdè...

CORO DI DONNE.

L' ascolta, o regina,
Le accorda mercè...

OLIMPIA.

Penato ho già molto,
Mi fù tutto tolto :
Mio figlio fu colto
Da crudo pugnàl...

Scavai fra le zolle

D' un arido colle

Al capo sue molle

Di sassi un guancial.

Nè pianger mi lice

Sul figlio infelice...

O mia protettrice

Mi stringo a' tuoi piè !

CORO DI DONNE.

D' un Dio Genitrice

Le accorda mercè !

VALINACE.

Non pianger, mio amore,

Tesoro del core,

Dell' empio al furore

Saprotti rapir...

CORO DI CAVALIERI.

Giuriam sull' onore

Salvarti o morir !

Տարարազդ թագուհւոյն
Որ քեզ պաղատի :

ՊԱՐ ՆԱԺՇՏԱՅ

Լուր իրեն հայցուածոց
Երկնից թագուհի :

ՈԼՈՄՊԻԱ

Ո՛րչափ ցաւ քաշեցի .
Ո՛հ ինչեր կորուսի . . .
Աչքիս դէմ՝ զիմ որդի
Դանակն յոչտուց . . . :

Յանջրդի մէկ բըլբը
Քարէ բարձ մեծ փորեր
Եւ հոն եմ հանդուցեր
Զայն հնազելի գլխիս :

Եւ ոչ լալ իսկ կրնամ
Յիմ որդւոյս գերեզման . . .
Զեռնամած ես կ'իյնամ
Ոսքիդ՝ Տիրամայր . . . :

ՊԱՐ ՆԱԺՇՏԱՅ

Լուր իրեն հայցուածոց՝
Ո՛վ Մայր վշտահար . . . :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Մի լար մի՛ սէր ոգւոյս,
Միակ գանձդ իմ եւ յոյս
Վրէժինդ իր սրբոյս
Թշնամիդ զոհուի :

ՊԱՐ ՆԱԺՇՏԱՅ

Զքեզ փրկել կամ մեռնիլ
Վերդնուք՝ թագուհի :

SCENA IV.

Luogo deserto ed arido; tombe sparse; nel fondo castello rovinato.

Tempesta.

ARSACE quindi PARANSEMA CORO DI OMBRE.

CORO SOTTERRANEO.

Trema, o coppia iniqua, trema

Già matura è l'ora estrema...

ARSACE.

Che chiedi, ombra importuna?

Nelle solinghe stanze t'inoltrasti

E a me dal sonno scosso esterrefatto,

Del cor le orrende piaghe additi e fremiti...

Nel petto inerme il tuo furor s'appaghi!

PARANSEMA.

Arsace qui? palese

Ah non gli fia del figlio il fato estremo...

O mio rimorso!

ARSACE.

Paransem, che chiedi?

In quest' orrendo loco

Tu pur notturna e pallida t'aggiri...

PARANSEMA.

Amor mi spinse...

ARSACE.

Amore... ed il delitto...

ՏԵՍԻԼ Գ.

(ԱՆՆՊԱՏ ԱՆՋՐԳԻ ՏԵՂԻ. ՅԻՐ ԵՒ ՅԱՆ ԳԵՐԵՁՄԱՆՔ
Ի ԽՈՐ ԴՂԵԱԿ ԿԻՍԱԿՈՐԵԱՆ. — ՄՐՐԻԿ. —)

ԱՐՇԱԿ, ապա ՓԱՌԱՆՁԵՄ. ՊԱՐ ՍՏՈՒԵՐԱՑ

ՊԱՐ ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՑ

Դողան՝ նօրէն. — դողացէ՛ք՝ վատք
Զի մօտայլուտ է ժամդ յետին:

ԱՐՇԱԿ

Ի՛նչ կը խնդրես ինձմէ՛՝ ստուեր անբարբառ. մե-
նաւոր սրահներուս մէջ մտար եւ զիս զարհուրած
քնէս սթափելով՝ սրտիս անաւոր վէրքերը մատնա-
նիչ կ'ընես եւ կ'դողաս. անպաշտպան եմ լանջքս՝
հոն յագեցուր կատաղութիւնդ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Հոն է Արշակ. ոն թող չգիտնայ իր որդւոյն ա-
հաւոր ճակատագիրը . . . ով խիղճ . . . :

ԱՐՇԱԿ

Ի՛նչ կ'խնդրես՝ Փառանձեմ. դո՛ւ ալ գիշերայն
դալկահար կ'չըջիս այս մահագոյժ տեղուանքը . . . :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Սէրը դրդեց զիս :

ԱՐՇԱԿ

Սէր . . . եւ եղեոն . . . :

CORO sotterraneo.

Trema, o coppia iniqua, trema!

Già matura è l'ora estrema...

Scoppia la Tempesta.

KORO sotterraneo

Maledizion! Vendetta!

PARANSEMA.

Fuggiam! deh il passo affretta!

Qual cupo suon funereo

Di tema m'empie il cor!

ARSACE.

Dalle lor tombe destansi

Tutti cui spensi...orror!

Si levano l'ombre.

ARSACE e PARANSEMA.

Qual grido funebre

Intorno eccheggia!

Avvolto in tenebre

L'aër lampeggia...

Di sangue un pelago

La terra inonda...

Truce un cadavere

Vomisce ogni onda...

S'apron voragini

Sotto a i miei piè!

L'OMBRE.

Proterva coppia

Delle venture

ՊԱՐ ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ

Դողա 'նօրէն դողացէք վատք
 Զի վերահաս է ժամն յետին :
 (Մբբէն պայլէ)

ՊԱՐ ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ

Անէճք . . . վրէժ . . . :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Փռւթան, փախչինք . ինչպիսի գերեզմանական
 տխուր ճայն մը՝ արհաւրօք կ'պակուցանէ զիս :

ԱՐՇԱԿ

Ո՛վ սոսկումն . . . գերեզմաններէն դուրս կ'ելան
 բոլոր անոնք զոր սպանեցի :

(Արշանանան սրտ-երբ)

ԱՐՇԱԿ ԵՆ ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ի՛նչ հոնախն մահագոյժ
 Զորս դին կը գռուայ .
 Ի տիեզերս սեւասքօղ
 Փայլակլըն շողայ :
 Արեանց ծով վրփրադէզ
 Կ'ողողէ զերկիր :
 Դիակներ կ'զգայուն
 Կոհակք 'ի կայտիս :
 Ահաւոր վիրապներ
 Ոտքիս տակ են բացուեր :

ՍՏՈՒԵՐՔ

Անօրէն ամուրք

Հանդերձեալ ցաւոց

Pene preludio

Solo quest' è.

ARSACE.

L' ombre irate s' appressan...

(*L' ombre s' appressano.*)

PARANSEMA.

Fuggiamo !

I. OMBRA.

Son tuo padre Diran...

II. OMBRA.

Non ravvisi

Tuo fratello ?

ALTRE OMBRE.

La stirpe noi siamo

De' tuoi satrapi sai come uccisi...

ARSACE.

O spavento !

UN' OMBRA GIOVINE.

Mia madre dov' è ?

Chi mi tolse al suo tenero amplesso ?

PARANSEMA.

È d' Olimpia...

ARSACE.

Mio figlio egli è desso...

Ch' il feria ?

Այս անեղ տեսիլ
Նախերգանքն է լոկ :

ԱՐՇԱԿ

Կը մօտենան զայրացեալ ստուերք :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Փախչինք . . . :

Ա. ՍՏՈՒԵՐ

Ե՛ս քու Տիրան հայրդ եմ :

Բ. ՍՏՈՒԵՐ

Չես ճանչնար զԳնել :

ԱՅԼ ՍՏՈՒԵՐՔ

Դաւաճանութեանդ զոհ եղած նախարարաց ցեղն
ենք :

ԱՐՇԱԿ

Ո՛վ սոսկումն :

ՄԱՏԱՂ ՍՏՈՒԵՐ ՄԸ

Ո՞ւր է մայրս , ո՛վ յափշտակեց զիս անոր անուշ
գրկերէն :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Այդ Ուամպիոյ . . . :

ԱՐՇԱԿ

Իմ որդիս է դա . . . :

L' OMBRE.

Siam tue vittime, o Rè !
Maladetti voi siate...

ARSACE.

Pietà !

L' OMBRE.

Maladetti !

ARSACE.

Pietà !

L' OMBRE.

No, non v' hà !

Del futuro si squarci il velame :
Vedi, Arsace, e tu pur Paransema,
Qual vi serba il destin sorte estrema.
Veggan gli empì e paventino il ciel.
Prigionier d'un tiranno al potere
Disperato morrai fra ritorte :
Sovra i monti l' errante consorte
Alle belve fia pasto crudel !
Svaniscono l' Ombre.

ARSACE.

Ah ! vieni, vieni—angiol di tenebre
Poichè di noi—niuno ha pietà,
Taccia il rimorso,—su' nudi scheletri
Il regal trono—s' inalzerà !
Scorderò' Imio—destin fatal
Nel lutto orrendo—universal !

ՍՏՈՒԵՐՔ

Քու գոհերդ ենք՝ արքայ . — անիծեալ եղիք

ԱՐՇԱԿ

Գ/թու/թ/ւեն :

ՍՏՈՒԵՐՔ

Անիծեալ :

ԱՐՇԱԿ

Գ/թու/թ/ւեն :

ՍՏՈՒԵՐՔ

Ո՛չ, չկայ ,

Թող հանդերձելոյն պատռի վարագոյր .

Օ՛ն տես Փառանձեմ՝, տես եւ դու Սրչակ
Ի՛նչ կը սահմանէ ձեզ ճակատագիր .

Տեսնեն ամպարիշաք ըզտխուր ձեր վիճակ
Թչնամի սուսերդ դէմ հալածական

Յուսահատ մեռնիս յօտարին շղթայս .

Եւ ընդ լեռոն ու ձոր թափառ կողակիցդ
Վայրի գազանաց մատնըւի՛ ճիրանս :

(Անհետ լինին սպռերս)

ԱՐՇԱԿ (ցնորեալ)

Ո՛հ եկուր եկուր՝ հրեշտակ մը/թու/թեան

Թէ չըկայ ուստեք մեզ յոյս զը/թու/թեան՝

Թող խեղճը լըռէ եւ մերկ յոսկրոտի

Կանգնենք անլեհեր ըզգահն արքունի :

Սուգ պատէ զերկիր . . . յաղէտս ընդհանուր

Ես ալ կը մոռնամ իմ բաղդըս արխուր :

Ove t' appella—il fato, o principe,
Mi troverai— sempre a te presso,
Sotto cruenta—purpurea clamide
Cinta la fronte—pur di cipresso
De' tardi secoli—sull' ocean
Insiem nostr' alme—s' involeran !

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ո՛ւր ալ ո՛վ իշխան՝ կոչէ բաղդն զմեզ
 Զիս քովըդ պատրաստ միշտ պիտի գտնեա-
 Թէ յարիւնագանդ ծիրանիս՝ եւ թէ
 Պրսակեալ շիրմաց մութ նոճիներէ՝
 Հանդերձեալ դարուց յանհուն ուլկէան
 Հողինիս մէկտեղ պիտի սլանան :

ATTO IV.

UN ALTRA SALLA NELLA REGGIA.

SCENA I.

OLIMPIA, POLISSENA.

OLIMPIA.

Come m' inebbria l' alma
De' scorsi di la dolce rimembranza !
Deh ! lasciami sognare...
Pria di morire perdonar vogl' io.

POLISSENA

Alcun riposo all' egro corpo dona.

OLIMPIA.

Udire parmi i lieti
Canti si cari a me ne' di felici.

*Pone la testa per riposarsi. Visione. Appajono Bisanzio ed il
Bosforo: stuolo di giovinette spargendo fiori, ecc.*

OLIMPIA.

Ombre di pace, ove v' allontanate ?
Qui presso all' alma stanca deh sostate !
(*Svegliandosi.*) Niun qui vedesti, Polissena ?

POLISSENA.

Niuno.

OLIMPIA.

M' apparve qui stuol di beati spirti
Che d' ollezzanti fiori sul mio capo

ՀԱՆԴԷՍ Դ.

ԱՅԼ ՍՐԱՀ ՅԱՐՔՈՒՆԻՍ

ՏԵՍԻՒ Ա.

ՈՒՈՄՊԻԱ և ՊՈԼԻՔՍԵՆ

ՈՒՈՄՊԻԱ

Ինչպէս կ'արբեցնէ հողիս անցելոյն քաղցր յիշատակը . ո՞ն թոյլ տուր ինձ յերազել , մեռնելէ առաջ ներել կ'ուզեմ :

ՊՈԼԻՔՍԵՆ

Քիչ մը հանգիստ շնորհէ վաստակաբեկ մարմնոյդ :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Լսել կ'թուր ինձ մանկութեանս երջանիկ օրերուն ախորժ նուազները :

(Գլուխը կ'յենս հանգչելու համար . — Տեսիլ կ'երեւան Բիւզանդիոն և Պոսփոր . հոյ՛ք մարտը աղջկանց ծաղիկներ կ'սփռեն Լըն . Լըն .)

ՈՒՈՄՊԻԱ

Ո՛ւր կ'հեռանաք՝ ստուերք խաղաղութեան . հոս՝ յողնած հողւոյս քով քիչ մը դադրեցէք : (Սլաֆէլ) : Ո՞չ զոք տեսար հոս՝ Պոլիքսեն :

ՊՈԼԻՔՍԵՆ

Ոչ զոք :

ՈՒՈՄՊԻԱ

Հոս երեւեցան ինձ հոյք երանաւէտ ոգեաց որ

Spargea corone: e l' alma mia gioiva
In que' dolci concenti.

POLISSENA.

Alcun s' avanza.

SCENA II.

VARTAN, detti, indi ARSACE.

VARTAN.

Prevalse di Nersès l' alto consiglio
E a più miti pensieri il re volgendo
Ai prischi onor t' appella.

OLIMPIA.

È tardi omai.

VARTAN.

Al rè che dire io deggio?

OLIMPIA.

Ch' io gli perdono e muojo.

ARSACE *entrando*).

Olimpia, il tuo per onore?
Mel concedi? ripeti il dolce suono...
A disperder l' atra notte
Che trafigge questo core
Spargi il candido fulgore
Del sorriso tuo su mè.
Il divin raggio che splende
Sulla limpida tua fronte

Քաղցրաբոյր ծաղիլիներով զլիսուս պսակներ կը հիւսէին, հողիս իրենց քաղցր նուազներով կ'զմայլէր:

ՊՈԼԻՔՍԵՆ

Մէկը կուգայ:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՎԱՐԴԱՆ ՆՈՅՆՔ յետոյ ԱՐՇԱԿ

ՎԱՐԴԱՆ

Ներսիսի բարձր խորհուրդը յաղթեց՝ եւ թագաւորը աւելի մեզմ' խորհրդոց տեղի տալով՝ նախկին պատուոյդ կ'վերակոչէ զքեզ:

ՈԼՈՄՊԻԱ

Ուշ է այսուհետեւ:

ՎԱՐԴԱՆ

Ի՛նչ կ'պատուիրես որ ըսեմ թագաւորին:

ՈԼՈԼՊԻԱ

Թէ կը ներեմ իրեն եւ կը մեռնիմ:

ԱՐՇԱԿ (ճո՛նելով)

Կը ներնս Ոլոմպիա, ո՛հ կրկնէ կրկնէ այդ քաղցրաշուր ճայնը:

Ի փարատել զմութ գիշեր

Ուր դանդաչէ թշուառ հողիս

Մէկ հաշտութեան ժպիտ մ'այտէդ

Ո՛վ Ոլոմպիա՝ կաթեցուր յիս:

Ամբիժ ճակտէդ ցոլացող լոյս

Պարզէ աչքերս եւ կը տեսնեմ

Mi rinfaccia le mie onte
Prostrar fammi innanzia tè.

OLIMPIA.

La tempesta perdon chiede
A quel fior cui sulse in sdegno ?
Chiede il mar perdono al legno
Che spezzato, immerso è già ?
Pur si sperda l'ira e rieda
Il bel tempo che sparì ;
È d' Arsace il cuore mio
Benchè degno di pietà.

ARSACE.

Or deponi l'ira e il lutto
Alla gioja schiudi il cor !

OLIMPIA.

Si scordare io voglio tutto
Purchè fido sia l'amor.

SCENA III.

Sala splendidissima.

ARSACE, OLIMPIA, VALINACE, SATRAPI, DAME, PARANSEMA
(Dietro la scena.)

ARSACE (*Incommincia la festa.*)

Suonino lieti i canti.

PARANSEMA.

Giunta è l'ora !

Թէ յոր վիրապ թաւալեցայ
Եւ ծնրագիր ներումն հայցեմ :

ՈԼՈՄՊԻԱ.

Միթէ ներումն հայցէ մրրիկ
Արմատախիլ ըրած ծաղկէն ,
Միթէ ներումն խնդրեն ծովք
Անդնդասոյզ ըրած լաստէն :
Այլ թող ցրուի զայրոյթն անհետ ,
Վերագառնան նախկին վայրկեանք
Թշուառ է սիրտս ու կարեվէր՝
Այլ դարձեալ քուկդ է՝ ով Արշակ :

ԱՐՇԱԿ

Մէկդի թող սուգն ու զայրոյթը , բաց սիրտդ
բերկրանաց :

ՈԼՈՄՊԻԱ.

Այն մոռնալ կուղեմ ամեն բան , բայց միայն հա-
ւատարիմ ըլլայ սէրը :

ՏԵՍԻՒ Գ.

ՄՐԱՀ ՇՔԵՂ.

ԱՐՇԱԿ, ՈԼՈՄՊԻԱ, ՎԱՂԻՆԱԿ, ՆԱԽԱՐԱՐՔ,
ՓԱՌԱՆՁԵՄ (յերկուսէ վարագուրին)

ԱՐՇԱԿ

Զուարթ հնչեն նուագները . (Հանդէսը կ'սկսէ) :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ժամն հասաւ :

ARSACE.

O ciel sperare osai !

PARANSEMA.

Che sperì ?

ARSACE.

Taci !

PARANSEMA.

All' opra io volo omai.

ARSACE.

O rio destin, vincesti !

PARANSEMA.

Ombra di Knel, sorridi !

VALINACE (ad OLIMPIA.

Quel riso non t' alletti.

Mendaci sono i detti

Perfidia in cor gli stà.

OLIMPIA (A VALINACE.

Vo' l mio destin seguire

Ovunque egli mi guida...

Più lungo un tal martire

L' alma soffrir non sà.

CORO DI CAVALIERI E DAME.

Del guerrier tu svegli in petto

Dolce affetto

Bel licor !

ԱՐՇԱԿ

Ո՛վ երկիրնք . . . եւ ես յուսով համարձակեցայ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Յուսով . . . եւ ինչ :

ԱՐՇԱԿ

Լռէ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ես 'ի գործ կը փութամ :

ԱՐՇԱԿ

Յաղթեցիր՝ դժնդակ բաղդ :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Ծիծաղէ՞ ստուեր Գնելայ :

ՎԱՂԻՆԱԿ (Ուրախ)

Չհրապուրէ՞ դքեղ այդ ժպիտը . այդ խօսքերը
կեղծ են , սրտին մէջ նենդութիւն կայ :

ՈՒՈՄՊԻԱ (Վարդան)

Բաղդիս պիտի հետեւիմ ո՛ւր ալ առաջնորդէ
ինձ , ալ չեմ կրնար հանդուրժել այսչափ լկանաց :

ՊԱՐ ԱՍՊԵՏԱՅ Է ԲԱՄԲԵՆՆՑ

(Գինոյ բաժակի 'ի յետին)

Գու քաղցր 'ի լանջրս դիւցազանց

Վառես աշխոյժ

Բոց օջարակ :

Al brillar di coppe piene

Le sue pene

Scorda il cor...

PARANSEMA (*entrando.*)

Tremante, o donna, a piedi tuoi m' appresso

Non ricensar benigna il tuo perdono

Al derelitto cor...

Non merta il tuo rancor.

OLIMPIA.

E giusto il cielo?

CORO.

Eccheggin queste splendide.

Soglie di lieti canti:

Fra noi già riede Olimpia

Riedono i dolci istanti:

Siccome rosa pallida

Cui l' alba ricreò,

Sulla sua fronte limpida

Il riso ancor spuntò.

ARSACE.

Questo giocondo calice

Sperda il livor dal sen!

OLIMPIA

Di speme un raggio innondami

Felice io sono appien.

PARANSEMA (*porgendole un nappo.*)

Arra del tuo perdono

In questo di seren

Fia' l nappo che ti porgo...

Երբ լիուլի դդչին բաժակը
Սիրաք մոռանան
Զցաւս համայն :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Սիրա 'ի դող՝ ուլ ախկին՝ ոտիցդ կ'մօտենամ, մի՛
մերժեր կարեկիր դթութիւնդ ցնորեալ հողւոյս :
Արժանի չեմ սրամտութեանդ :

ՈԼՈՄՊԻՍ.

Արդար են երկինք :

ՊԱՐ

Թող գընչեն զուարթ երգովք

Այս մեծաշուք արքունիք .

Վերադարձաւ ահ՝ Ոլոմպիա

Դառնան վայրկեանքն երջանիկ :

Զերդ տօթահար վարդ որ ցօղով

Արշալուսոյն կազդուրի՛

Պայծառ ճակտին վրայ ծիծաղ

Նորաբողբոջ կը ծըլի՛ :

ԱՐՇԱԿ

Այս զուարթ բաժակը ցրուէ սրտին դառնու
թիւնները :

ՈԼՈՄՊԻՍ.

Յուսոյ նշոյլ մը կ'ողողէ զիս, երջանկութիւնս
կատարեալ է :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ (Բաժակ մը մարտադրանքով)

Այս երանաւէտ օրուանս մէջ՝ քու ներմանդ առ-
հաւատչեայ ըլլայ ձեռքէս այս բաժակս ընդունել :
(Ոլոմպիոս կ'իմի) :

SCENA II.

NERSÈS E DETTI.

NERSÈS (ad OLIMPIA che beve.)

Deh! t'arresta!

Che festi, o donna, ali misera!

Tradita sei!

TUTTI.

Tradita?

NERSÈS

Avvelenata!

TUTTI.

Ciel!

NERSÈS.

Scellerati Arsace e Paransema

Vostro è 'l delitto!

Arsace rimane atterrito Piransema s' avvanza con feroce trionfo

PARANSEMA.

Or son' io vendicata!

Io felice coll' amante

Vivea candida e beata,

Caddi vittima insidiata

D' un infame traditor...

Ei col piè mi calpeitava

Ei svenar mio sposo ardia

Col pugnol con cui feria

Il suo veglio genitor!

ՏԵՄԻԼ Գ.

ՆԵՐՍԷՍ Է ՆՈՅՆՔ

ՆԵՐՍԷՍ (Ուլապեայե)

Ո՛հ կեցիր՝ ինչ կ'ընես՝ կլին գու թշուառ, մատ-
նուած ես :

ԱՄԵՆՔ

Մասնուած :

ՆԵՐՍԷՍ

Թունաւորուած :

ԱՄԵՆՔ

Ո՛վ երկիրք :

ՆԵՐՍԷՍ

Անզգամք Արշակ եւ փառանձեմ՝ ձեր ոճիրն է այս :
(Արշակի հայծանկնայար կ'օհայ, Փառանջեմ վայրենի յաշ-
նանահաւ յառաջ կ'մարչի :)

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Հիմայ վրէժս լուծեցի :

Բարերաստիկ ես եւ անմեղ

Իմ ամուսնոյս հետ կ'ապրէի :

Մասնուելով ան զոհ ինկայ

Մէկ անօրէն բոնաւորի :

Ինքն ոանաղօխ բրաւ հողիս :

Ինքն ամուսինս ալ խողխողեց

Ո, յն դաշոյնով սրով անինայ

Իմ ալիւոր հայրս ըսպաննեց :

Per vendetta io sol vivea
 Purchè fosse egli esecrato
 Noi riuni l'istesso fato...
 Maladetti or ambo siam!

TUTTI.

Giustizia divina davanti al tuo cenno
 La fronte atterrita noi mesti prostriam!

ARSACE.

Che feci, o stolto? dove mi spinse
 D'amore insano cieco furore!
 Se almen potesse piangere il core
 Ah! se potessi sperare almen...
 Piomban le tenebre sull'universo...
 Cinge la terra di sangue un mare...
 Voglio una tomba per me cercare
 Eppur la tomba si niega a mè!

NERSÈS E SACERDOTI.

Uso alle preci finor mi tacqui:
 Già l'ira è colma, già cielo e terra
 Insano ardisti sfidare a guerra...
 Or del mio labbro—ascolta il suon!
 Ti maledicono le tombe aperte:
 T'imprega il sangue da te versato,
 Rejetto in terra, dal ciel dannato
 Ti grida ognuno—maledizion...

PARANSEMA.

D'orrendo gaudio quel duol m'inonda:
 Nella tempesta lieta sorrido:

Վրիժուց համար լոկ կապրէի . . .

Զինք վէ՛նէ վի՛ն քաշկոտեցի .

Հիմ՝ արիւնով ահա ծածկեալ

Եղանք երկուքս ալ անիծեալ . . . :

ԱՄԵՆՔ

Երկնային արդարութիւն՝ քու հրամանացդ առջեւ զարհուրած գեանարեկ կը խոնարհինք :

ԱՐՇԱԿ

Ի՛նչ ըրի ես՝ յիմար . ո՛ւր մզեց զիս ամօթալից տուփանաց մոլեգնութիւնը : Ո՛հ գէթ չալ կարենար փրտս . ո՛հ գէթ յուսալ կարենայի :

Տիեզերք մթութեան մէջ կ'ընկղթին , արեան ծովու մը մէջ կ'ընկղուզանի երկիր , գերեզման մը կը փնտռեմ՝ բայց ան ալ կ'զլանան ինձ :

ՆԵՐՍԷՍ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԻ

Աղօթից վարժած շրթունք լուցին մինչեւ հիմայ . քայց արգէն լրացաւ բարկութիւնը , յանգնւզն՝ գերկինս եւ գերկիր կ'իշխես իմարտ հրաւիրել , հիմայ լսէ ինձմէ քու վճիռդ :

Կ'անիծեն գքեզ բացուած գերեզմանները , քոթափած արիւնդ գքեզ կ'անիծէ . լքեալ յերկրի՝ դատապարտեալ յերկնից , առնքը կ'ազազակեն քեզ՝ « անիծեալ » :

ՓԱՌԱՆՁԵՄ

Դժոխային բերկրանօք կ'ընու զիս այդ սուգը . զուարթ կ'ժպտամ փոթորկաց մէջ , մի՛ գողար՝ ար-

Rè, non tremare, sì, ben m' affido
 Ambo quel fulmine ci colse già.
 E tu mio sposo, mio Knel, esulta...
 Ve' dove trassi l' empio assassino !
 Di sangue tinto ei s' è—perfino
 Nell' ombre eterne mi seguirà !

CORO DI CAVALIERI.

L' onor d' Armenia ci unisca, o prodi:
 Si spieghi al vento l'aureo vessillo;
 Eccheggi intorno canoro squillo
 Almo foriere di Libertà...
 Coll' armi in pugno non cada in guerra
 Ch' il cor non sente d' ira avvampare
 Nè vuole all' empio morte giurare
 Che immerso in sangue la patria ha già.

VALINACE.

Ah ! se potesse l' ardente amore
 Infonder vita nel sen che langue...
 Onde salvarti darei mio sangue ;
 La morte edace colpisca mè...
 Ma inutil voto ! già le mortali
 Rose appassite son sul suo viso...
 Sulla sua guancia mesto un sorriso
 Traluce... il capo declina aimè !

OLIMPIA.

Non son le spiagge del mio Bisanzio ?
 Batte la luna su quelle sponde
 E il zeffiretto ch' incespa l' onde
 Dolce accarezza, figlia, il tuo crin.

քայ, երկուքս ալ միանգամայն փշրեց այդ կայ-
ծակը :

Եւ դու՛ իմա Գնել՛ իմ ամուսինս, գոհ եղիր,
տես ուր քաշկուտեցի քու ամբարիշտ մարդասպանդ.
արեան մէջ թաթխուած է, եւ յաւիտենական ըստ-
ուերաց մէջ ալ հետս պիտի իջնայ :

ՊԱՐ ԱՍՊԵՏԱՅ

Հայաստանի պատիւը դմեզ համախմբէ՛ ո՛վ քա-
ջեր. ծածանին յայերս ոսկեշող դրօշք. չորս դին
դռնչէ մարտագոռ շոխդը՝ աւետաբեր Ազատու-
թեան :

Ձէն՝ ՚ի ձեռին չիջնայ պատերազմի մէջ՝ ո՛վ որ ցաս-
ման բոցերով չբորբոքիր՝ ո՛վ որ մահ չերդնուր այն
ամպարշտին որ արեանց մէջ ընկղմեց զՀայաստան :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ո՛հ թէ որ բոցեռանդն սէրը կարենար կեանք
ներչնչել նուազեալ սրտի մը . . . դքեզ փրկելու
համար իմ կեանքս կուտայի, քու տեղդ մահը զիս
կը յափշտակէր . . .

Ո՛ սնտաի իղձ . . . արդէն մահկանացու վարդերը
իր այտերուն վրայ կը թռումին . . . դէմքին վրայ
մթնշաղ ժպիտ մը կը փալփիլի . . . գլուխը կը խո-
նարէէ . . . աւնդ . . .

ՈՂՈՄՊԻԱ (ցնորէւ՛վ)

Ատոնք Բիւզանդիոնի ծովափունքը չեն . . . լուս-
նով արծաթափայլ կը շողան . . . եւ ալիքները փայ-
փայող զեփիււոր՝ մազերդ ալ կը գգուէ՛ աղջիկ դու :

Մայրդ սիրատարի կը հսկէ վրագ, եւ քեզի հա-

Veglia la madre su te amorosa
 E per te sogna fiori e corone...
 Sulle tue labbra le labbra pone...
 Fanciulla, è vago pur tuo mattin!

CORO DI DAME.

Tu che soffristi sì fiero cruccio
 Di lei pietade, madre divina!
 Lassa! la cinse serto di spina
 E tutto il cuore le insanguinò!
 Spargan nel bujo della sua tomba
 Splendor divino l' eterce schiere:
 L' anima accogli, Dio! misere
 Di lei ch' in terra tuol sopportò!

*Escono turbati Arsace e Paransema. Li seguono il Pontefice, ed il
 coro de' Sacerd.)*

CORO.

Morte all' infame!

ARSACE.

Sediziose voci

Proclaman la mia morte...

CORO.

Morte all' infame coppia e fia vendetta!

ARSACE.

Empj, tremate! a voi la morte spetta!

(Attraversa la scena col brando in pugno.)

մար ծաղիկներ ու թագեր կ'երազէ . քու շրթանցդ վրայ կը հանգուցանէ իր շրթունքը . սրչափ գեղեցիկ է առաւօտդ՝ ով կոյս . . .

ՊԱՐ ՏԻԿՆԱՆՑ

Դու որ այնչափ սնգութ ցաւեր կրեցիր՝ գթան իրեն տիրամայր . ճակատ փշապսակ սիրտ նետահար՝ կը կողկողի :

Թող եթերային գնդերդ երկնաւոր լոյսեր ավուեն իր գերեզմանին մթութեան մէջ . դու ընդունէ հոգին՝ Աստուած . գթան իր այնչափ տառապանաց :

(Ելանէն Խոսովեալ և Արշակ և Փառամէմ . անոնց ետեւէն կ'երթան Հայրապետը և Գահանայից պարը)

ՊԱՐ

Մահ անդգամին :

ԱՐՇԱԿ

Ապտա՛մբաց ազաղակներ մահս կը խնդրեն :

ՊԱՐ

Մահ անդգամ ամուլին . եւ վրէժն 'ի գլուխ ելլայ :

ԱՐՇԱԿ

Դողացէ՛ք վատեր . ձեզի կ'սպասէ մահը :

(Տեսարանէն կ'անցնի ատուերածերէ)

SCENA V.

OLIMPIA, POLISSENA, CORO, DI DAME.

POLISSENA.

Non ti desti ancor figlia ?

OLIMPIA.

Polissena,

Meco sei tu ? Letizia il cor m' infonde...

Splendor ! splendor vogl' io !

Quest' alma accogli, o Dio,

D' infra i dolori acerbi

Qual tralle spine rosa...

O voi di questa misera

Conforti all' ora estrema,

Pietà di lei vi prema !

Udite un suo desir...

Quando morirò ponetemi

Accanto al figlio amato,

Nè sia l' avel turbato

Di pianto o di sospir.

Solo i cipressi ombreggino

I fior di quell' avello :

Sommesso il venticello .

Ripeta i miei dolor !

Ma, o ciel ! già spiega l' anima

Il volo ad altre sfere

Brilla tra l' ombre nere

Una region d' amor !

(Tumulto d'armi e grida.)

ՏԵՍԻՒ Ե.

ՈԼՈՄՊԻԱ, ՊՈԼԻՔՍԵՆ, ՊԱՐ ՏԻԿՆԱՆՅ

ՊՈԼԻՔՍԵՆ

Ձեռ սթափիր դեռ՝ դուստր իմ:

ՈԼՈՄՊԻԱ.

Հետս ես՝ Պոլիքսեն, սիրտս բերկրանօք կ'զեղա-
նի . . . լնյս, լնյս կ'ուղեմ: Ո՛վ Աստուած՝ դու իբ
անգութ ցաւոց մէջէն քաղէ իմ հոգիս՝ ինչպէս փը-
շոց մէջէն վարդը:

Ով դուք թշուառ մէկ սրտի՝
Յետին ժամուն ըստփանք,
Ոհ գըթութեամբ լըսեցէք
Իրեն շրթանց հուսկ բաղձանք:

Երբոր մեռնիմ՝ հանդուցէք
Զիս սիրեցեալ զակկիս քով,
Եւ գերեզմանս մի խոռովէք
Հառաչանօք ու արցունքով:

Նոճիք միայն շուք սիւռեն
Պառկած հոգիս 'ի ծաղկունս
Եւ տերեւոց մէջ զեփիւռն
Թող որրելու գայ իմ քունս:

Բայց ոհ արդէն զհոլաթեւ
Պարզէ հոգիս դէպ յերկին,
Եւ մըթութեանց անդր 'ի խոր
Սիրոյ աշխարհք կը փայլին:

(Նախնիքն զինուայ)

POLISSENA.

Quai grida !

CORO

Morte a Arsace !

Olimpia viva !

OLIMPIA (svenuta.)

Pace !

CORO (di fuori.)

Cadde l' infame coppia :

Olimpia è vendicata...

Risorgi, o patria amata,

Spento il tiranno è alfin !

VALINACE (*Entra colla spada ignuda.*)

Vittoria, sì, vittoria !

Così Dio sperda i rei !

(*Scorgenda Olimpia.*)

Libera, Olimpia, sei !

OLIMPIA.

Si, muojo.

VALINACE.

Ah !

TUTTI.

Rio Destin !

ՊՈԼԻՔՍԵՆ

Ի՛նչ աղմուկ է :

ՊԱՐ (արտատոյ)

Մահ Արշակայ . կեցցէ՛ Ուումպիա :

ՈՂՈՄՊԻՍ. (հոտաղէալ)

Խաղաղութիւնն :

ՊԱՐ

Ինկաւ ամոլն անզգամ

Լուծուեցաւ վրէժն Ուումպիա

Վերկենցաղէ, Հայրենիք,

Ոսոխդ ինկած է անա :

ՎԱՂԻՆԱԿ (Ժպանէ «տաւերաժերէն»)

Յաղթողիւնն, այն յաւթութիւնն . այսպէս կործանէ Աստուած անօրէնները : (Ումայիտ Կեննէլլ)

Ազատեցնիր՝ Ուումպիա :

ՈՂՈՄՊԻՍ.

Այն , կը մեռնիմ :

ՎԱՂԻՆԱԿ

Ա՛հ . . . :

ԱՄԵՆՔ

Անագորոյն ճակատագիր . . . :

ERRATA

<i>Pagina.</i>	<i>Linea.</i>		
8	4	Armene	Armeni
8	40	ed altri	e d'altri
14	5	trè	Re
20	9	la face	la pace
32	23	credeva	credea
66	2	Olimpia; o mio rimosto!	Olimp'ia! o mio rimorso!
74	3	meditarri!	meditai!

12	8-2	ՎՐԻՊԱԿ	ՌԻՂԻՂ
13	7	կ'առնուս	կ'ասանուս
17	4	Իջեր	Իջիր
37	16	ձայնը	բոյնը
41	9	կը զինիմ,	կը զինեմ,
75	3	(բայ տեղէն կը պակսի)	

ԱՐԵՍԿ

83	21	Ինչ արհաւրօք կ'լնում. (Ելանէ)	
85		կ'զգայտին	կ'զգայուն
		(Վարը) Իմ որդիս է դա . . . սիլ լի-	
		բաւորեց զինքը . . .	
87	21	խեղճը	խիղճը

